Varpulks

1938
12. Nr.

BRĪVĪBAS IELĀ 4. TĀLRUNIS 2635

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALLS, DZINTARS,
ALPAKA

Darbnīca pasūtījumiem un
izlabošanai

Lietojiet tikai vislabākos veļas zilumus maisiņos un tabletēs

„OZOLZĪLE"

kuri uztur veļu līdz vecumam sniegbaltu

Fabrika Rigā, Dzirnavu ielā Nr. 115, tālrunis 26973

Mūsu fabrikas

Ziemassvētku ražojumu

plašā izvēle dod iespēju katram pircējam izvēlēties savai gaumei un pirktspējām to piemērotāko.

A/S. V. Kuze

FABRIKAS NOLIKTAVAS:
Raiņa bulv. 25. Brīvības ielā 13.
Kaļķu ielā 1

Teodors Ķiģelis

MEBEĻU BŪVRŪPNIECĪBA JELGAVA

Dib. 1922. g.

Kantoris-noliktava: Mātera ielā 4, tālr. 284
Rūpniecība: Mātera ielā 20, tālr. 284
Rūpniecība godalgota

Pērk koka materiālus

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS Tekstilfabrika un tirgotava
Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un meteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, meteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rigā, Marijas ielā 9, tālrunis 20437
Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puišēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Mazpulks

12 (95.) Nr.
1938.
15 decembrī

Priecīgus Ziemassvētkus!

Latvijas valsts 20 gadu neatkarības svētku gadījumā š. g. 17. novembrī Rīgas pili pie Valsts Prezidenta KĀRĻA ULMAŅA ieradās mazpulku pārstāvji kopā ar LLK delegaciju priekšsēdētāja R. Dzērves vadībā un pasniedza mazpulku veltī mākslinieciskā kokgriezumā 20 zaru svečturi

Valsts Prezidents KĀRLIS ULMANIS pieņem mazpulku apsveikumu

„Pašu zemei — pašu arājs," teica Prezidents

Kongresu namā š. g. 2. novembrī sanāca mūsu četru saimniecisko kameru kopsapulce. Tajā ieradās Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis** un teica plašu runu, norādot:

1. Jāaptur lauku darba roku ieplūšana citās ražošanas nozarēs.

2. Racionalizacijas gaitā lauksaimniecībai nepieciešamas mašinas.

Lauksaimnieks mašinas ir pircis, pērk un pirks vēl. Ir viena otra māja, kas ir 20.000 latu vērtēta, bet lauksaimnieks nopērk mašinu, kas viena pati maksā 4 vai 5.000 latu. Sakiet, cik ir tādu fabrikantu, akciju sabiedrību, kurām kapitals miljons latu un kas nopērk vienu mašinu par 250.000 ls?

3. Mašinas jāieved un jāizgatavo tādā skaitā, lai nepietrūkst, kaut arī fabrikām būtu jāstrādā dienu un nakti. Citu zemju valdības ir pavēlējušas lielgabalu fabrikām to darīt. Mums te tādu fabriku nav. Bet lauksaimniecības mašinas mums mūsu apstākļos, mūsu dzīvē ir tikpat svarīgas kā lielgabali.

4. Ir izrādijies par labu, ka pastāvīgos laukstrādniekus ieskaita slimo kasē. Tas pats attiecināms uz saimnieka vai saimnieces radiniekiem, dēliem, meitām, brāļiem, māsām, ja tie nodarbināti saimniecībā normala laukstrādnieku skaita robežās, un ja viņi patiešām aizpilda sveša strādnieka vietu.

5. Nomnieku vietā jāstājas pašiem saimniekiem. Tā darba darītājos nāktu klāt 20.000 lauku ļaužu.

6. Tiem, kas staigā apkārt un nekā nedara, nekas ļauns nenotiks, ja mēs atjaunosim 1921. gada darba bataljonus ar militaru iekārtu un militaru disciplinu.

7. Rūpniecībā racionalizacijas mērķis ir vairāk ražot, lētāk ražot un uzlabot ražojumus, atvieglot darbu un saīsināt darba stundas. Taču fabrikas nekustas, tām ir vienalga, jo strādnieki ir viegli dabūjami — kāpēc viņiem pirkt mašinas. Iekļaušanās valsts saimnieciskā politikā, līdzdarbība šo mērķu sasniegšanā, līdzdarbība cilvēku enerģijas racionalā sadalīšanā, — no visa tā nekā nav. Pienācis laiks, kad mēs sākam visas šīs lietas citādi novērtēt.

8. Ir daudz fabriku, kas ziemā strādā tikai dažas dienas nedēļā, bet tad vasarā divās līdz trīs maiņās. Vai tā ir pareiza rīcība? Te mums jārada pārmaiņas. Diezgan ilgi gaidīts uz tādas rīcības grozīšanu. Tagad būs jāiet jauns ceļš un būs jādomā par atvieglinājumiem patērētājiem tādā kārtā, ka par zemākām muitām jāieved no ārzemēm lielāks daudzums šādu fabriku ražojumu.

9. Racionalizacijas jautājuma patiesākai noskaidrošanai var izrādīties par nepieciešamu sevišķa pētīšanas instituta

dibināšana, kas varēs sadarboties ar rūpniecības atsevišķām grupām vai nozarēm, un pie šī darba tad nu Finansu ministrijas vadībā stāsies kameras.

Prezidents noslēdza runu šādiem vārdiem:

Mēs dzīvojam lielu satricinājumu un svarīgu pārgrozību laikā. Mūsu pienākums ir no visiem notikumiem mācīties iespējami daudz un iegūtās mācības izlietot mūsu valsts labā, mūsu nākotnes nodrošināšanas labā. Visās valstīs tagad valdībām nākas nodarboties ar svarīgiem, sarežģītiem un dažkārt ļoti smagiem jautājumiem. Arī mēs apzinamies savu pienākumu un atbildību. Mēs esam un būsim savā vietā. Tāpēc lai neviens pilsonis neiedomājas, ka viņš, saticis otru pilsoni, viens pats ar savu muti vai savām rokām var izšķirt svarīgas politiskas lietas. To lai viņš prātā neieņem — tas ir atstājams valdībai. Bet šai vietā es tomēr gribu pateikt, ka mūsdienu satraukumā katrs pilsonis līdzi nes atbildību arī par ārējo politiku.

Tagadējo smago domstarpību laikā valstis vairāk kā jebkad meklē arī savstarpējo saprašanos un tuvināšanos. Un še nu atkal pierādas vecā patiesība, ka katra valsts atzīst par draugu visdrīzāk to otro valsti, kura ir iekšēji vienota un stipra. Bet pie iekšējas vienotības un stipruma piederas doma: pašu zemei — pašu arājs. Tas jāņem vērā arī mums. Bet jāsaka arī vēl tas: lai neviens nedomā, ka tuvākā laikā varētu atkal pacelties kara draudi Eiropā. Tomēr būtu maldīgi domāt, ka izbeigsies arī visi spiedieni no vienas valsts uz otru, sevišķi uz mazākām un mazām. Un šādi spiedieni var būt politiskas, saimnieciskas un kulturalas dabas. Tāpēc arī mūsu dienās valdībām arvien vēl vajadzīga modrība, darbs un gatavība, un arī mēs gribam, lai pilsoņi varētu mierīgi un netraucēti staigāt savās darba gaitās. Tad piepildīsies valdības un visu pilsoņu vēlēšanās un ċenšanās pēc saimnieciska un politiska stipruma, pēc kulturala uzplaukuma. Tad stipra un droša stāvēs arī mūsu valsts, mūsu L a t v i j a.

Mirdz visos logos gaisma . . .

EDVARTS TŪTERS

Visapkārt zvaigžņots debess jumts.
Mirdz visos logos gaisma.
Ir aizmirsts viss, kas lika skumt,
Sirds prieku vien vairs raisa.

Mēs sēdam kamanās. Ceļš balts.
Pie ilkss dzied zvaniņš saldi . . .
Tik straujš ir tēva kumeļš stalts,
To brālim grūti valdīt.

— Kurp braucam mēs, vai teikt vēl to, —
Kā pasakā viss liekas! . . .
Sirds atkal turpu aizjoņo,
Kur visi sapņi tiekas — —

Vēl mirklis īss un, lūk, jau rej
Pie vārtiem vecais Pakāns.
Steidz pretim māte, raud un smej,
Un nezina, kas sakams — —

Skrien māsa, kaut ko delnā nes;
Kā cilājas tai krūtis! . . .
Tai „Garo pupu" sniedzu es,
Kas uzzied, sals kaut rūtīs.

Lūk tēvs, tam ir tik jautrs prāts;
Nu kopā visa dzimta!
Un prieks nu mūs, un asras māc, —
Skauj istaba tik silta . . .

Drīz egle saldu reibu dveš,
Plūst dziesma, sena, svēta — —
Man šķiet, pilns svecēm zaigo mežs
Un sakrīt zvaigznes sētā! . . .

— Mums dzimtā paraša ir sen,
Būt svētkos visiem kopā;
Tas atjauno un dzietus dzen,
Liek plaukt kā maija kokam.

Tēvs alu, māte raušus nes,
Teic vectēvs senus stāstus.
Kā bērns nu līksms tieku es,
Kam visi dala glāstus.

Ai, Ziemassvētku burvīgums;
Mirdz visos logos gaisma.
Ir aizmirsts viss, kas lika skumt,
Sirds saldu prieku raisa.

Gods Dievam augstībā

A. L.

Ir brīži, kad dvēselē mostas gaišas, saulainas jūtas.

Ir brīži, kad gribas labam būt un mīļam, nokratīt no sevis tumšo domu un grūtsirdības slogu, nedarīt ļaunu un neteikt skarbus vārdus.

To, laikam, katrs no mums būs sajutis svētvakarā, kad atceramies seno stāstu par Kristus piedzimšanu tālā austrumu zemju pilsētā — Betlemē.

Un tad, raugoties sevī un pasaulē, mums līdz ar dziesminieku gribas liecināt:

„Šai naktī zem' un debess gaišāk zvīļo, šai naktī sirds ar zvaigznēm sarunājas. Un ienaids rimst. Cits citu atkal mīļo, Pār visu miera siltie spārni klājas . . ."

Tiešām — Ziemassvētku nakts burvīgums uzvar visu un visur.

Šai naktī mēs izjūtam neparastu mieru dvēselē.

Šī nakts ir tinusies zvaigžņotā brīnuma sagšā, tā modina klusas ilgas, cerības un mīlestību.

Un tad mums gribas jautāt: kāpēc? No kurienes nāk šīs savādās jausmas? Kas tā par varu, kura liek mums atmosties it kā no dziļa miega? Kas tas par spēku ir, kas atraisa spārnus mūsu garam un līksmu dara sirdi?

— Šai naktī mēs Dievu jūtam savā tuvumā.

Šī nakts mums stāsta par viņa lielo, neizmērojamo mīlestību, kādu viņš mums parādijis, sūtot savu Dēlu, lai tas vadītu mūs gaismas un pilnības ceļā, lai tas mācītu mūs uzvarēt ļaunu un dzīvot krietnu un pilnvērtīgu dzīvi!

Bet — ko mēs esam darijuši, lai būtu šīs mīlestības cienīgi? Un — cik mūsos pašos ir šī mīlestība visu uzvarošā, lielā spēka?

Uz šo jautājumu mums, draugi, katram Svētā naktī ir jādod atbilde. Un tad mēs, droši vien, redzēsim, ka neesam vienmēr bijuši tādi, kādiem mums vajadzēja būt. Savā ģimenē, skolā, mazpulkā un draugu vidū mēs, varbūt, dažu labu reizi esam izturējušies tā, ka draudzība ir tikusi atmaksāta ar vēsu vienaldzību, uzticība ar šaubām, atbalsts ar nepateicību.

Raugoties gaišās sveču liesmās — apņemsimies tā nekad vairs nedarīt. Mums nav jāiesloga sevi pašpārmetumu un neapmierinātības šaurā sprostā, vērojot visu to, kas bijis, jo kļūdas un vainas ir katram cilvēkam. Bet mums ir jābūt gataviem nākotnē visu vērst par labu.

Un to darīt mūs aicina Ziemassvētku nakts un tas, kas šai naktī nāk pie mums kā mūsu Draugs un uzticamākais Palīgs baltās un nebaltās dienās.

Viņš aicina mūs Dievam godu dot. Bet — neaizmirsīsim, ka tas nav jādara tikai ar skaistiem vārdiem un dziesmām vien. Debesstēvs prasa, lai mēs paklausītu viņa gribai, lai mēs darbos apliecinātu to, ka esam Viņa bērni. Un darbā mēs atskārstam — cik mūsos ir mīlestības. Tāpēc atcerēsimies tos cilvēkus, kuriem esam pateicību parādā par to, ko viņi mums laba darijuši . . .

Vispirmā kārtā savus vecākus, mīļo māti un labo tēvu, kas nekad nav skaitijuši soļus, mūsu labā ietus, kuru rokas nekad nav pagurušas, mūsu dēļ strādājot. . . Atcerēsimies savus audzinātājus, draugus un labvēļus . . . Un sagādāsim arī viņiem kādu prieku . . . Mēs arī viņiem varam likt atcerēties, ka ir Ziemassvētki. Kristus nakts . . .

Un viņi būs laimīgi līdz ar mums . . . Un viņi, tāpat kā mēs, varēs liecināt: liels brīnums šonakt ir noticis pasaulē, un Betlemes zvaigzne ir uzlēkusi pie debesīm.

Šo brīnumu mēs nevaram acīm saskatīt.

To varam tikai dziļi, dziļi pārdzīvot savās jaunās, skaidrās sirdīs . . .

Un — naktī laukā izgājuši — mēs tad jūtam, ka tomēr gaišāk zvīļo zeme un debesis. Jūtam, ka tomēr ir kāds savāds dievišķīgs un neizteicams miers, kas klājas pār visu zemi un visiem cilvēkiem. Un rokas lūgšanā saliekot, mums gribas tad liecināt: Gods lai ir Dievam augstībā.

Kristus un bagātais jauneklis

(Leģenda.)

ARN. LŪSIS

Reiz mūsu zemē dzīvoja bagāts jauneklis, kas nepazina rūpes un raizes tik ilgi, līdz viņu nomāca grūta slimība, ko neviens nemācēja dziedināt.

Bagātais jauneklis apsolija pusi no savas mantas tam, kas viņu atkal darītu veselu. Un mantas viņam bija daudz.

Lādes, kurās viņš glabāja zelta un sudraba dālderus, bija tik smagas, ka tikai vairāki vīri spēja tās pacelt, un treknie lauki, lieli ganampulki un bišu dravas šo mantu aizvien vēl pavairoja.

Tā viļināja daudzus dziedniekus, kas nāca pie bagātā jaunekļa, atstādami visdažādākās zāles, dzērienus un ziedes, kam vajadzēja mazināt cietēja sāpes un dziedēt viņa neredzamās brūces.

Bet — šīs zāles slimniekam nepalīdzēja. Ar katru jaunu dienu viņš kļuva gurdāks un vājāks, līdz beidzot viņa vaigi bija pelēki kā zeme, uz viņa acīm pamazām izdzisa spulgā un kvēlā dzīvības guns. Kā ēna, klusiem, šļūcošiem soļiem viņš slīdēja no vienas istabas otrā, un nekas vairs nespēja līksmu darīt viņa sirdi.

Velti bagātā jaunekļa daudzie draugi mēģināja viņu uzjautrināt.

Viņš bija aizmirsis smaidīt.

Viņš nerīkoja vairs kā citkārt krāšņas dzīres, un aizslēgtas stāvēja viņa nama durvis tiem, kurus viņš agrāk labprāt redzēja pie sevis. Un velti klaudzinājuši, bagātā jaunekļa draugi pamazām sāka viņu aizmirst.

Viņš kļuva viens . . .

Tā pagāja vairāki gadi . . .

Pavasaros salūza ledus upēs un ezeros, salapoja koki un gājuputni atgriezās no tālām zemēm savās vecās ligzdās.

Tikai tas ledus, kas saldēja slimnieka sirdi, nesalūza, un viņa prieks neatgriezās vairs. Viņš redzēja vasaru, raibu ziedu sagšu brūniem saules glāstītiem pleciem apsegušu, ejam pār laukiem un mežiem.

Bet viņš to nepazina.

Viņš dzirdēja putnu dziesmas un gaviles pie debesīm un savā dārzā.

Bet skaņas neatrada atbalsi viņa krūtīs. Un grūtsirdība, smaga kā kalns, uzgūlās viņa sirdij tad, kad rudenī sarkanas liesmoja apses, un zeltītie bērzi un kļavas māja pēdējās ardievas saulainām dienām, kuras uz saviem spārniem aiznesa uz dienvidiem slīdošie dzērvju kāši.

— Arī es esmu kā lapa, — raugoties atstātā, vairs nekoptā dārzā, domāja bagātais jauneklis, — kā rudens dzeltes skarta lapa, kurai drīzi lemts raisīties no zaļā dzīvības koka sulīgajiem zariem. Šodien es vēl esmu. Bet rīt manis, varbūt, vairs nebūs. Un — vai gan kāds sēros pēc manis?.. Vai kādam būs manis žēl?.. Vai kāds atcerēsies mani tad, kad, pārbridis melnās veļupes ūdeņus, es uzkāpšu otrā, vēl neredzamā, nezināmā krastā? . . .

Bagātais jauneklis atmiņās vēroja savu bijušo draugu sejas.

Tās izlikās tālas un svešas.

Viņš atcerējās savus kalpus un gājējus.

Tie baidijās no viņa, jo viņš bija bargs kungs. Tie viņu, varbūt, pat nīda un nicināja, jo nekad viņš nebija gājis pie tiem, lai redzētu, kā viņi dzīvo, vai viņu būdām nav cauri salmu jumti, vai pavarda guns nesit kodīgus dūmus viņu jau tā tumšās, pelēkās istabās. Nekad viņš nebija tos uzklausijis, lai uzzinātu viņu bēdas un viņu prieku . . .

Nē, nē, — tie viņu nemīlēja.

Tie neraudās pēc viņa, kad viņš būs miris.

— Ak, kaut es atkal varētu kļūt vesels, — domāja bagātais jauneklis — un tad es visu vērstu par labu. Es ieprieciātu noskumušos. Es palīdzētu bāriem un tiem, kurus dzīvē piemeklējušas sāpes un bēdas. Es atkal atslēgtu sava nama durvis un meklētu sev jaunus, uzticamākus un labākus draugus . . . Jā —

to visu es darītu, ja vien kļūtu atkal vesels, ja spēks atkal atgrieztos manī un es sajustu, ka man ir sirds . . .

Bagāto jaunekli sagrāba liela, neatvairama dzīvotgriba.

Viņš pavēlēja pusei no visiem saviem kalpiem doties ceļā un nenākt ātrāk atpakaļ, pirms tie nav atraduši kādu, kas varētu viņam palīdzēt.

Un tad viņš sāka gaidīt.

Viņš kļuva nepacietīgs kā bērns. Augu dienu viņš sēdēja pie loga, raudzīdamies uz ceļu, kas kā nebalināts, iedzeltens linu dvielis aizvijās tālumā. Katru rītu, tikko atvēris smagos, gurdos plakstus, viņš jautāja vecajai auklei, vai kāds no kalpiem jau atgriezies.

— Nē . . nav neviena. Tak gan jau pārnāks: mācies gaidīt, dēls . . .

Un — arvien vairāk sāpēs un bezcerībā aizsmaka aukles balss. Arvien dziļāk viņa uzvilka lakatu pār acīm, lai slimais neredzētu viņas asaras.

Jo — arī viņa vairs neticēja.

Beidzot, noguris, skrandains un izsalcis atgriezās pirmais kalps.

Viņš pārnāca viens.

Un viņam sekoja citi, kurus bagātais jauneklis bija sūtījis pasaulē.

Bet neviens no tiem nebija atradis ārstu, kas kādreiz jau nebūtu viņu kungam mēģinājis palīdzēt ar savām zālēm un pamācībām. Viņi bija velti gājuši tālus ceļus.

Viņi bija velti maldījušies trejdeviņos novados un trejdeviņās pilsētās, taujādami, kas būtu ar mieru nākt viņiem līdz.

Tikai viens no kalpiem vēl kavējās, un ilgi bagātam jauneklim nācās gaidīt, līdz viņš to atkal ieraudzija.

Baidīdamies skatīties kalpa sejā, lai neredzētu tur tādu pat bezcerības un izmisuma tukšumu, kādu viņš pats glabāja savā sirdī, bagātais jauneklis gaidija, līdz kalps sāks pirmais runāt un teiks viņam vēsti, kas varbūt salauzīs visas laipas uz labāku nākotni un dzīves saulaino krastu.

Un ilgi istabā valdija dziļš klusums, kuru pārtrauca tikai baložu dūdošana jumta pažobelēs un ābeles zarā sēdošā paceplīša aprautā, sīkā čiepstēšana.

— Mans kungs un pavēlniek — beidzot nedrošā balsī ierunājās pārnācējs: — ja vari, tad piedod man, ka es neesmu izpildījis tavu gribu un atgriežos viens. Bet man ir labas vēstis tev, un es ticu, ka tu atkal kļūsi vesels. Jo redz — es gāju tālu ceļu uz to pusi, kur rītos lec saule, un redzēju zemes un ļaudis, ko redzējis vēl nav neviens no mums. Es pārbridu lielas upes un gāju pār kalniem, kuru galotnes sniedzās augstāk par mākoņiem, kur valda mūžīga ziema un stindzinātājs sals. Es redzēju zemes, kur aug brīnišķīgi koki un puķes, un maldījos smilšu klajumos, kur neizturams ir saules karstums un mirusi visa dzīvā radība, jo ūdens tur nav, tik izžuvuši ezeri un strauti, kas brīžam viļņo pie apvāršņa un māna ceļiniekus, kurus moca briesmīgas slāpes. Es uzmeklēju daudzus dziedniekus, un vari man ticēt, ka asarām acīs tos lūdzu tev palīdzēt. Bet viņi negribēja mani uzklausīt, jo viņu sirdis ir cietas kā akmens. Viņu sirdis ir aukstas kā ledus, un viņi dzina mani prom no sevis. Un tad — jau zaudējis visas cerības, es ceļā sastapu trīs gudrus vīrus, kas, vedot sev līdzi daudz zelta un dārgu, reibinātāju smaržu, steidzās pielūgt kādu bērnu, kura zvaigzni tie redzējuši pie debesīm. Un saprazdami mums nesaprotamus zvaigžņu rakstus, tie atskārtuši, ka šis bērns, ķēniņa godā celts, spēšot darīt brīnumus virs zemes un dziedināt visas, pat visgrūtākās kaites un vainas. Bet ceļš līdz turienei ir tāļš, un, ja tu gribi tur nokļūt, mans kungs, tad tev jau rītu ir jānāk man līdz, jo kas gan var zināt, vai citādi mēs nenokļūsim tai svešajā zemē par vēlu . . .

Kad kalps bija beidzis, bagātais jauneklis piecēlās un sajuta sevī jaunu, nemanītu spēku. Viņam likās, ka kāda stipra, neredzama roka ir apskāvusi viņa plecus, palīdzot viņam un atbalstot viņa soļus.

Vēl īsu brīdi viņš šaubijās.

Tad pavēlēja jūgt greznos ratos visātrākos un izturīgākos kumeļus, lika pildīt lādes ar zeltu, sudrabu, dārgiem traukiem un ieročiem, bet tīnes pielocīt baltā-

kiem linu audumiem, mīkstām vilnas segām un sagšām, rakstītiem cimdiem un zīļu jostām un krāšņākām drānām. Visu savu bagātību viņš gribēja paņemt sev līdzi, jo jaunā ķēniņa un brīnumu darītāja priekšā viņš nevēlējās nostāties kā nabags vai tukšinieks.

Viņš bija vēl vienmēr lepns uz savu mantu. Viņš nevēlējās, lai kāds tam palīdz par velti. Viņš varēja arī ķēniņam pienācīgi samaksāt. Un otrā rītā, kad austrumos tikko bija manama rožaina gaisma, bagātais jauneklis, vairāku kalpu pavadīts, devās ceļā.

Sprauslodami dūkanie un bērie vilka smagi piekrautos ratus, un gabaliņu tiem līdzi tecēja arī vecais ganu suns, vēlēdamies pavadīt savu saimnieku tālā, nezināmā gājumā. Un, kad tas kalna galā apstājās un raudzijās aizbraucējos, kas nozuda rīta krēslā, viņa acis bija tik pilnas skumju, itkā kad viņš saprastu cilvēku sāpes un justu tiem līdz.

*

Jau divas reizes bagātais jauneklis bija vērojis gājuputnus aizlidojam uz to pusi, kur atradās viņa dzimtene un tēva nams. Divus gadus viņš bija pavadijis ceļā.

Un tās nebija nekādas vieglās dienas, ko viņam nācās pārdzīvot.

Sākumā — kamēr viņa lādēs vēl skanēja tēva un vectēva krātie dālderi, viņš varēja sev atļauties visu, ko kāroja sirds.

Viņu laipni uzņēma un deva naktsmājas bagātu ļaužu namos un pilīs, viņš gulēja mīkstās dūnu gultās, kur bija saldi sapņi un dziļš miegs. Viņš lika sev pagatavot dārgus ēdienus, un, tikai maķenīt tos aizkāris, vēlēja atlikumu atdot saviem kalpiem un svešo ciemu suņiem. Viņš tērpās samtā un grezni rotātās drānās, pat viņu kurpju siksnas bija no tīra zelta. Bet — nauda lādēs izkusa ātri, kā pavasarī izkūst sniegs. Tās kļuva arvien vieglākas un vieglākas, līdz no turienes bija izņemts pēdējais spožais dālderis. Nu bagātam jauneklim nācās šķirties no līdzņemtiem audekliem, segām un drānām. Tad pienāca kārta zelta un sudraba traukiem, skaistām zīļu jostām, dzintaram un saktīm, kādas neredzēja to zemju ļaudīm, kuras bagātais jauneklis pārstaigāja. Jā — viņš pārdeva arī savus ratus un zirgus, atlaida mājās visus kalpus un turpināja ceļu viens, lolodams sirdī klusu cerību, ka jaunais ķēniņš nebūs pārāk mantkārīgs un, varbūt, apmierināsies ar to zelta biķeri, kas vienīgais viņam vēl bija atlicis no visas lielās bagātības.

Arvienu vēl vecā aukle mierinōja viņu: «Mācies paciesties, dēls!», bet arī viņa vairs neticēja

Tagad jauneklis pavadija naktis zem klajām debesīm, mēģinādams atrast aizvēju un patvērumu pret lietu un salu vai nu zem kāda koka, tilta, vai arī kalnu alās, kur viņš gulēja cauru, murgu pilnu miegu, klausīdamies plēsīgu zvēru gaudošanā un nakts putnu spēcīgo spārnu vēdās, kas uztrauca sirdi un prātu.

Viņš ēda tikai sausu maizi, dzēra ūdeni un retumis dabuja malku kazas piena, ko tam pasniedza gani un trūcīgi ļaudis, kuriem kļuva žēl gurdā ceļinieka.

Viņš vairījās no pilsētām un parasti gāja pa klusiem ceļiem, jo viņa drānas

bija pārvērtušās nožēlojamās skrandās un viņam bija kauns rādīties cilvēkiem.

Augstu kalnos viņu reiz pārsteidza laupītāji. Bet, redzēdami viņa skrandas, noturēja viņu par nabaga klaidoni un ļāva tam turpināt ceļu.

Kāds zemnieks, kuram bija nozudis ēzelis, uzbruka viņam, jo domāja, ka viņš ir zaglis, un sita viņu tik ilgi, līdz viņš bez jaudas pakrita ceļmalas smiltīs. Sievas, kas redzēja viņu nākam, pārtrauca darbus un steidzās aizvērt logus un aizslēgt durvis, neuzticīgiem skatiem pavadīdamas viņu tik ilgi, līdz viņš bija aizgājis.

Pat mazi bērni, viņu ieraugot, beidza rotaļāties, ātri aizmukdami vai nu namu vārtos, vai arī istabās.

Visur, kur vien jauneklis tagad nāca un gāja, ļaudis viņu sagaidija ar šaubām un neuzticību.

Bet — viņš izturēja.

Viņš neapstājās un gāja tikai uz priekšu, dažreiz sastapdams ceļiniekus, kas arī teicās ejam sveikt jauno ķēniņu, kura vārdu tagad jau dzirdēja minam daudzās zemēs un valstīs.

Bagātais jauneklis pats nezināja, no kurienes viņam rodas tikdaudz spēka un izturības. Viņu gandrīz vienmēr mocija drudzis, un pat karstākā gada laikā viņš drebēja, kā apse dreb rudens vējos. Viņa kājas bija noberztas jēlas un asiņoja. Bieži vien viņš bija tik noguris, ka tikko jaudāja vilkties uz priekšu, atbalstīdamies uz dzimtenē grieztās kadiķa nūjas, kuru tam vecā aukle bija devusi līdzi tālajā ceļā.

Tā pagāja diena pēc dienas . . .

Un tad kādā rītā, pārgājis mežonīgu un vientuļu kalnu grēdu, viņš tālumā ieraudzija ilgi meklētā ķēniņa pilsētu.

Un pirmo reiz pēc daudziem gadiem jauneklis juta, ka viņa sirdī pamostas gaišs un saulains prieks.

Viņš negribēja tam ticēt.

Viņš ilgi turēja roku uz krūtīm, vēlēdamies sajust brīnumu, kas bija noticis ar viņu. Ātri viņš steidzās uz priekšu, garā jau redzēdams sevi stāvam jaunā ķēniņa priekšā, kas vienīgais varēja viņam palīdzēt.

Bet — pie pilsētas vārtiem jaunekli nācās apstāties.

Liels ļaužu pulks aizsprostoja viņam ceļu, un viņš netika vairs uz priekšu.

Vēlēdamies zināt, kas noticis, jauneklis spraucās cauri pūlim, kas trīcēja smieklos un rēca lielā, aizrautīgā sajūsmā.

Un tad viņš ieraudzija savādu skatu.

Ceļa putekļos gulēja kāds vīrs.

Viņa locekļi bija sarauti krampjos, un sejā tam bija lasāmas skaudras, šausmīgas mokas.

— Man slāpst — čukstēja slimnieka izkaltušās, sasprēgājušās lūpas. — Dzert . . . dodat man dzert . . .

Bet pūlī neviens nepakustējās.

Ļaudis stāvēja visapkārt aukstsirdīgi un vienaldzīgi. Sievas, kas nāca no akas, nenocēla no galvām slaidās, glezni darinātās krūzes, un vīri kavējās sniegt slimniekam ūdeni no saviem ādas maisiem, kādus, tālā ceļā dodoties, tie mēdza ņemt sev līdzi.

Tikai kāds mazs zēns, gaišiem, cirtainiem matiem un piemīlīgu seju, tecēja pie slimnieka, nesdams tam ūdeni savās mazajās, trauslajās delnās.

Tak dīķis, kur viņš to bija smēlis, atradās diezgan tālu. Un katru reizi, kad zēns nonāca līdz slimniekam, viņa plaukstas bija sausas, jo ūdens bija iztecējis caur viņa pirkstiem. Izmisis un satriekts, mazais vairākkārt devās uz dīķi un atpakaļ, un vienmēr viņu pavadīja arvien pieaugošie pūļa smiekli un zobgalības. Likās, ka zēna veltās pūles šiem ļaudīm sagādāja lielu, neaprakstamu prieku. Pat karavīri, kuru sejas bija drūmas un skarbas, smējās kā mazi bērni, un šīs zemes priesteri, raibām cepurēm galvās, līksmoja par savādo, neparasto skatu.

Pēkšņi bagāto jaunekli sagrāba aklas, neprātīgas dusmas. Tur, ceļa putekļos, gulēja slims vīrs, un nebija neviena, kas grībētu viņam un viņa mazajam draugam palīdzēt. Viņš mēģināja noraut ar ūdeni pildīto maisu tuvāk stāvošā vīra pleciem, bet tas tūdaļ satvēra dunča spalu un plēsīga vilka draudošā liesma iegailējās viņa skatā. Tad jauneklis lūdza

sievas, lai kāda no tām dotu savu ūdens krūzi, bet arī tās atteicās.

— Mūsu trauki kļūs nešķīsti, ja mēs to darīsim — tās aizbildinājās — un mēs neesam tik bagātas, lai varētu tos aizmest prom . . .

Pārliecinājies, ka viņa lūgumu neviens neuzklausīs, jauneklis ātri izšķīrās, kas viņam jādara. Viņš atraisija savu maisu, un, izņēmis no turienes rūpīgi glabāto biķeri, sniedza to zēnam, kas vēl nebija zaudējis cerību palīdzēt slimniekam un jau atkal gatavojās tecēt atpakaļ uz dīķi, no kura tikko bija atgriezies. Pēkšņi pūlī iestājās liels un dziļš klusums. Ļaudis bija tik pārsteigti, ka aizmirsa smieties, un dziļa izbrīna iegūlās viņu sejās, kad viņi vēroja zēnu, kura acis tagad staroja priekā tikpat spoži, cik spoži viņa rokā staroja skaistais, smagais zelta kauss. Jau izstiepās vairākas rokas, lai viņam to atņemtu.

Vīri, kas nāca no kalniem un bija paraduši laupīt, spiedās uz priekšu, nostumdami pie malas sievas un bērnus. Sīrieši un tuksnešu klaidoņi — arabi sāka zvadzināt savus zobenus un draudoši tuvojās zēnam.

Bet — brīnums!

Viņu rokas bija kļuvušas itkā bez dzīvības. Viņu rokām vairs nebija spēka, tie nevarēja atņemt zēnam kausu, gūt bagāto laupījumu. Un apmulsuši viņi vēroja, ka zēns aiziet līdz dīķim, smeļ ūdeni un pasniedz to slimniekam, kas bija spitālīgs un ko viņi paši tikko bija izdzinuši no pilsētas, gribēdami nomētāt akmeņiem . . .

Bet bagātais jauneklis to neredzēja. Viņš bija atstājis pūli un tagad gāja atpakaļ pa to pašu ceļu, pa kuru tikko bija nācis uz šejieni.

Tur, pilsētā, viņam vairs nebija ko meklēt. Viņš bija visu atdevis un zināja, ka jaunā ķēniņa vārti tam vairs neatvērsies.

Viņš kāpa atkal kalnā, un tumšas un draudošas tam slējās pretim melnās, kailās klintis, virs kuru galotnēm lidoja vientuļš, stalts ērglis.

Bet ceļš, kuru viņš gāja, mirdzēja saules apstarots. Un viņa krūtīs brieda ilgi nemanīts, varens spēks.

Viņš nejuta vairs sāpju un noguruma. Viņu vairs nemocija ļaunais drudzis, un viņa sirds bija tik viegla un līksma, kā

Ļaudis stāvēja visapkārt auksti un vienaldzīgi. Tikai kāds mazs zēns tecēja pie slimnieka, nesdams tam ūdeni savās mazajās, trauslajās delnās, bet dīķis, kur viņš ūdeni smēla, bija tālu, un nesot ūdens iztecēja caur viņa pirkstiem.

putns, kas izkļuvis no šaura sprosta brīvībā. Viņš bija kļuvis vesels.

Viņš nebija velti mērojis tālo ceļu, un viņam likās, ka viņš neatrodas vairs mežonīgu kalnu grēdās, bet iet caur ziedošiem liepu un ābeļu mežiem, iet uz to pusi, kur viņa dzimtene un viņa ļaudis... Vēlā vakarā, kad tumsa kā melns kraukļa spārns jau bija nogūlies pār zemi, bagātais jauneklis aizsniedza vientuļu ganu būdu, kuras priekšā silta un piemīlīga kurējās guns, mezdama spožas dzirkstis pret debesīm. Un būdas priekšā, uz apdrupuša akmens sliekšņa, sēdēja sirms gans, laipnu, kaut bezgala vecu un krunkainu seju.

Viņš apsauca savus suņus, kas gatavojās uzbrukt ceļiniekam.

Viņš aicināja to pie sevis un deva tam ēst kviešu maizi un kazu sieru.

Izklājis ugunskura tuvumā siltas, mīkstas ādas, viņš lūdza savu viesi atpūsties, lai gūtu spēku tālākam ceļam.

Bet — bagātam jaunekļim tai naktī nenāca miegs.

Viņam gribējās stāstīt par visu, ko viņš pārdzīvojis, liecināt par to lielo brīnumu, kāds šodien bija noticis ar viņu.

Uzmanīgi vecais gans klausījās viņa vārdos. Un, kad bagātais jauneklis bija beidzis, viņš uzlika savu vieglo roku tā galvai un aizgrābtā balsī teica: „Svētīts tu esi, mans dēls, jo tavas acis ir viņu, jauno Ķēniņu — redzējušas. Jo bija reiz nakts, kad es vēlā stundā atrados nomodā, sargādams savus lopus, un mani draugi nebija aizmiguši līdz ar mani. Un redzi tai naktī mēs dzirdējām balsis no debesīm, kas slavēja Dievu un tos, kam ir labs prāts, un kas mieru glabā savās sirdīs.

Un, eņģļu aicināti, mēs cēlāmies un gājām uz kādu nabadzīgu namu Betlemē, kur mātei no Dāvida cilts bija piedzimis pirmdzimtais dēls, ap kura galvu staroja mūžības nedziestošais spožums. Un šis ir tas, kuru tu šodien esi vaigā redzējis.

Tu viņu nepazini — jo mūsu acis nespēj redzēt dievišķo cilvēka bērnā.

Bet viņš ir brīnumus darijis ar tevi, un viss, ko tu viņam esi devis, tev simtkārt taps atdots atpakaļ.

Celies, mans dēls, un ej uz sava tēva namu.

Tu esi glābts.

Gods lai ir Dievam augstībā, miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts! . . .

Sen gaidiju, nu atnāca tie bagāti Ziemas svētki!

JĒKABS STUMBRIS

Vairs atlikušas tikai dažas dienas, kad klāt būs Ziemassvētki. Klusā priekā ietrīcas jauno un veco sirdis. Atkal mīļā saule sāks savu uzvaras gājienu, pamazām metot plašāku un plašāku loku debess jumā. Aizvien spožāki un siltāki kļūst tās glāsti. Diena pa dienai neatlaidīgi pagarinas. Un kā lai to neatzīmē! Te jāsvin saules uzvaras svētki — baltie Ziemassvētki. Šajos prieka svētkos latviešu zemnieku nāks apciemot Dieviņš. Tad latvietis izjūt nevien prieku par saules uzvaru, bet arī dziļu godbijību pret Dievu, kas arī izskatas kā zemnieks — vienkāršs, labsirdīgs un mīlīgs.

Dedziniet gaišu guni,
Laidiet Dievu istabā;
Dieviņš brauca pār kalniņu
Sudrabotu mētelīti.

Uzliesmo skali, aizdegas sveces — gaiši top istabā. Katrs sajūt, ka nevien istaba, bet arī pats kļuvis gaišāks un labāks. Šai gaišajā brīdī Dievs ienācis istabā un ienesis līdzi svētību.

Kam tie tādi melli zirgi
Pie manām rijdurvīm?
Ziemas svētku kumeliņi
Veda rudzus klētiņā!

Vislielākās raizes par nākošā gada labklājību mājā un laukā ir nenogurstošajam saimniekam, tāpēc arī tas saņem svētību pirmais.

Klusat, jauni, klusat, veci,
Dievs ienāca istabā,
Dievs ienāca istabā,
Vaicā nama saimenieka.
Tas bij nama saimenieks,
Kas sēd galda galiņā,
Kas sēd galda galiņā,
Baltā linu krekliņā!

Ja nu pats Dieviņš iegriezies un devis svētību, tad arī saimnieks parūpējas, lai katrs gājējs saņemtu savu tiesu.

Nu, tētiņ, Ziemas svētki,
Sēsties galda galiņā:
Dod kalpam kalpa loni,
Meitām baltas villainītes.

Un kā jau svētkos, nekā nedrīkst trūkt. Saimniece grezni pušķotā istabā „simtiem cep kukulīšus Ziemassvētku vakarā", tāpat sola: Došu koču, došu zirņus, došu cūkas smecerīti". Tiešām, arī pie Ziemassvētku galda jāievēro zinamas parašas. Te pat katram ēdienam sava simbolistiska nozīme. Cūkas smecerītis stāv ciešā sakarā ar zemkopja arklu, jo kā viens, tā otrs rok zemi. Arī „melnā desa" (putraimu un asiņu desa), kas maizes krāsnī, ritenī sagriezta, izcepta, ir gadskārtas simbols, jo abi gali, apmetuši līkumu, sastopas. „Dzīvā labība", kā pupas un zirņi, jāēd, lai aizdzītu slinkumu.

Un pilnībai jau jābūt galdā.

Iesim, bērni, čigānos,
Ziemas svētku vakarā;
Dos mums ēst, dos mums dzert,
Dos naksniņu pārgulēt.

Latvieša gaišie un baltie svētki bez eglītes dedzināšanas, kas ienākusi no romiešiem, un mistiskā Ziemassvētku veča, patapināta no ģermaņiem, ir tiešām bijuši prieka svētki. Jo te nevien mirgo un viz, bet arī skan visa istabiņa.

Pasadzied'. bāleliņi,
Ar savām māsiņām;
Kā bitīte padziedāja
Ziemas svētku vakarā.

Un, palūk, sabrūk istabā nepazīstami viesi. Tie ir budeļi, kas velk līdzi bluķi — slinkuma un ļaunuma iemiesojumu. Apvilkuši līkumu līkumus, sētsvidū to sadedzina, lai līdzi tam aizkūpētu viss laiskums un ļaunums.

Pērkonītis rūcināja
Visu garu vasariņu;
Lai rūc mana istabiņa
Jele šādu vakariņu.

Priecīgi skan visas Ziemassvētku dienas un naktis. Un kā ne, saule guvusi savu lielo uzvaru.

Gausi nāca, drīz aizgāja, kaladū! kaladū!
Tie bagāti Ziemas svētki; kaladū! kaladū!
Trīs dieniņas, trīs naksniņas, kaladū! kaladū!
Iet pa kalnu dziedādami, kaladū! kaladū!

Ar skaļo kaladū saucienu aizskan un aiziet Ziemassvētki, vēstīdami par laika maiņu.

Pirmais sniegs

Vecā galdnieka Ziemassvētki

B. RADZIŅA pastāsts

Pēterim bija 15 gadu, un viņš bija mazpulka dalībnieks. Viņa tēvam piederēja jaunsaimniecība, tepat pilsētas tuvumā, netālu no jūras. Viņam vēl bija divas māsas, abas mazākas par viņu. Pētera tēvs bija kara veterans. Pasaules karā armijas vadība viņu bija aizsūtījusi kā specialistu uz Franciju, un tur viņš cīnijās svešās frontēs, izpelnīdamies daudz goda zīmju. Bet svešumā viņš visu laiku ilgojās pēc mājām, pēc dzimtenes. Kad beidzās pasaules karš un varēja atgriezties no svešuma, Pētera tēvs atgriezās dzimtenē, bet agrāk kopto tīrumu vietā viņš atrada granatu izrautas

Tēvs viņam bija ierādījis dārzā stūrīti, kur Pēteris mācijās kopt un audzēt saknes un puķes

dziļas bedres; tur, kur agrāk līgoja kuplas druvas, auga krūmi, un māju vietā rēgojās izdegušas sienas un skursteņi. Viņš paklausija Latvijas Pagaidu valdības aicinājumam un cīnijās par Latvijas neatkarību.

Kad karš bija beidzies, viņš centās sazināties ar savējiem, bet izrādijās, ka viņa vecāki atstājuši savas rentes mājas un kopā ar citiem bēgļiem devušies uz Krieviju un bez vēsts pazuduši. Viņa brālis bija iestājies flotē, un arī par to nebija nekādu ziņu. No kaimiņiem viņš saņēma dažas ģimenes piemiņas lietas.

Pētera tēvs saprata savu lielo vientulību un ar apziņu, ka visa līdz šim bijušā dzīve ir izputējusi, gribēja sākt jaunu dzīvi, pacēlis galvu. Viņam bija divas stipras rokas, laba griba un arī laba galva. Kā brīvības cīnītājam Pētera tēvam piešķīra jaunsaimniecību. Viņš apprecēja Pētera māti, bārenīti, kura viņu mīlēja un kura, tāpat kā viņš, ilgojās pēc sava zemes stūrīša, pēc savām mājām.

Viņi aizgāja dzīvot celmājā. Pētera tēvs neķērās vis kā dažs labs cits jaunsaimnieks bez apdoma un aprēķina pie ēku celšanas. Ārzemēs viņš bija redzējis skaistas saimniecības, un arī viņa tēvs arvien to bija mācijis: „Ko tu dari, dēls, to dari pamatīgi." Viņš iestrādāja celmāju, abi ar sievu gāja peļņās un krāja santimu pie santima, kamēr uzcēla gaišu, skaistu kūti, pēc pāris gadiem arī skaistu, kaut gan nelielu dzīvojamo ēku ar gaišu virtuvi un lieliem logiem. Ap māju viņš iestādija augļu dārzu un lopiem ierīkoja kultivētas ganības. Tālāk bija tīrumi, kur pēc celmu izlaušanas un nodrenēšanas auga skaista labība. Arī mazais meža stūris bija labi kopts un izcirstais laukums apmežots.

Pētera tēvs bija aizsargs, viņš bija arī pagasta valdes loceklis — kaimiņi viņu cienija un labi ieredzēja. Nevienam, kam vajadzēja padoma, viņš to neliedza, ikkatram palīdzēja.

Pēteris, kas auga šinī ģimenē, jau laikus pierada palīdzēt tēvam. Jau pirms iestāšanās mazpulkā tēvs viņam bija iedevis dārza stūrīti, kur Pēteris mācijās kopt un audzēt saknes un puķes. Bet kad Pēteris iestājās mazpulkā, viņš redzēja, cik liela nozīme tādai organizacijai. Viņš sāka audzēt zāļāju sēklas, un tēvs viņam vēl pamācija, kā labāk strādāt. Izaudzētās sēklas Pēteris pārdeva un par nopelnīto naudu nopirka mazpulka formas tērpu. Viņš uzcēla mājas priekšā augstu karoga mastu, kurā svētkos lepni plīvoja valsts karogs. Ilgstošās sacensībās viņš izvēlējās mājas apkārtnes izdaiļošanu, un tēvs ar māti priecājās, kad Pēteris ķērās pie dzīvžoga stādīšanas un puķu dobju rakšanas. Arī māsas viņam palīdzēja, un likās, ka ne tikai Pēteris vien, bet arī visa ģimene iestājusies mazpulkā. Kad atbrauca mazpulka vadītājs, vecāki priecīgi stāstija viņam un bija ļoti apmierināti par to, ka dēls iestājies mazpulkā, un teica, ka arī meitenes drīz kļūšot mazpulka dalībnieces. Viņas ar steigu vien nesa rādīt viena savus jērus, otra vistas. Un vadītājs teica vecākiem, ka Pēteris ir labs mazpulka dalībnieks, ka viņam esot gaiša galva un laba griba un ka viņš ar laiku kļūšot par labu piemēru un palīgu, lai celtu visa pagasta līmeni.

Visjaukākās un laimīgākās stundas ģimenē bija rudens vakaros, kad ārā lija lietus un gaudoja vējš. Tad istabā iekūra krāsni, visi apsēdās: māte ar meitām strādāja rokdarbus, Pēteris parasti kaut ko drāza no koka, bet tēvs stāstija par tālajām zemēm, par karu un brīvības cīņām, un kaut arī daži nostāsti bija jau dzirdēti, tomēr dažās vietās klausoties arvienu atkal aizrāvās elpa, jo Pētera tēvs prata tik jauki stāstīt. Pie krāsns bija silti, priecīgi tikšķēja lielais pulkstenis, un bija tik jauki un mājīgi.

Mazpulkā Pēterim ļoti patika, viņam patika tāpēc, ka tur gāja tik jautri, ka varēja dziedāt un iet rotaļās, viņš arī iemīļoja, tāpat kā visi citi, savu vadītāju. Ko gan visu tas nezināja, un ko gan visu viņš neizdomāja! Vasaru mazpulka dalībnieki strādāja savos lauciņos un palīdzēja vecākiem. Skaistas bija ekskursijas, tomēr visjaukāk bija nometnē. Ziemu mazpulks rīkoja rakstnieku vakarus, teātra izrādes un mācijās strādāt rokdarbus.

Netālu no skolas dzīvoja kāds galdnieks — kara invalids. Viņam bija sava darbnīca, bet tā bija par mazu, lai tur varētu strādāt visi tie, kas gribēja mācīties amatu, tāpēc viņš nāca uz skolu. Un ko gan visu tas neprata pagatavot: viņam bija daudz skaistu lietu, viņš mācēja virpot un griezt no koka brīnišķas figuriņas. Viņa vadībā mazpulka dalībnieki pagatavoja daudz derīgu lietu — gan mēbeles, gan mājas piederumus — bet vienu gan vecais galdnieks nevarēja ciest: slikti nostrādātu darbu. Viņš arvienu teica, ka tikai labi nostrādāts darbs liecina par kārtīgu darba darītāju. Pašreiz viņi gatavoja slēpes, lai, sniegam uznākot, varētu slēpot. Galdnieks mācija, kā tās gatavot, kā uzliekt galus un kā piestiprināt kāju saites — bet pats viņš nopūtās: karā viņam granātas šķembele bija saplosijusi kāju un tā bija jāamputē — viņš nekad vairs pats nevarēs slēpot.

Pēteris centās, cik vien varēdams, labi savu darbu nostrādāt, vecajam galdniekam viņš iepatikās, un viņi sadraudzējās.

Vecajam galdniekam bija liels skapis — un kas gan tur bija par skaistām lietām. Vakaros dažreiz, kad bija kāda brīva stunda, Pēteris gāja pie viņa ciemos. Galdnieks bija apbraukājis daudzas jūras, un viņam bija daudz dažādu lietu: tur bija drausmīgas maskas no dienvidjūras salām, iesarkans gliemeža vāks no Indijas, kuru pieliekot pie auss varēja dzirdēt jūru čalojam; tur bija zīloņkaula griezumi no Ķīnas, tik sīki, ka tos varēja labi saskatīt tikai ar palielinamo stiklu, tur bija caurspīdīgas Korejas porcelāna tases ar tik plānām sieniņām, ka caur tām varēja redzēt tējas lapiņas peldam; japāņu dārgie, izšūtie kimono, indiāņu miera pīpes un kara cirvji, eskimosu kaula dunči, Āfrikas nēģeru amuleti, daudz grāmatu un albumu. Un kā gan vecais galdnieks prata stāstīt par jūrām, par svešām zemēm, kur saule tik karsta, ka smiltīs var izcept olu, kur ēnas nav, jo saule spīd tieši virs galvas, un par tālajiem ziemeļiem,

kur vasaru nakti saule nenoiet un ziemu ir nepārtraukta nakts, kurā gaismu vieš tikai ziemeļblāzma. Bet kad Pēteris reiz jautāja: „Vai Jums negribējās palikt kādā no šīm jaukajām zemēm pavisam dzīvot?“ — tad vecais galdnieks kratija galvu un teica, ka visur, kur viņš bijis, kaut arī saticis laipnus ļaudis, tomēr tikai pie latviešiem viņš jūtoties kā savās mājās, Latvijā uzaudzis un pēc tās arī vienmēr ilgojies svešumā. Svešās zemēs arvien esot sajutis, ka esot tikai viesis — un domīgi viņš ievilka vēl dažus dūmus no savas pīpes, un Pēterim kļuva žēl vecā vīra, kurš arī tagad tomēr jutās kā svešnieks, jo viņam nebija neviena savējā, neviena tuva, mīļa cilvēka.

Tuvojās Ziemassvētki. Mazpulks nolēma arī šogad apdāvināt bērnus, kuriem nav savas eglītes. Vecais galdnieks arī nāca talkā un mācija pagatavot jaunas rotaļlietas. Kad dalībnieku mātes uzzināja mazpulka nodomu, tās deva saldumus un siltus apģērba gabalus, par saziedoto naudu dalībnieki nopirka svecītes, cukuru un pielika savas rotaļlietas. No pagasta sekretāra viņi dabūja trūcīgo bērnu adreses un tad apspriedās, kurš kādu ģimeni pazīst un kas katrai vispiemērotākais. Tad viņi sataisija saiņus, lai pa diviem tos svētvakarā nogādātu nozīmētajai ģimenei. Viņiem bija patīkami, iedomājoties to prieku, kādu visi piedzīvos.

Bet klusi mazpulka dalībnieki gatavoja dāvanas arī visu lielajam draugam — vecajam galdniekam. Katrs gribēja viņam kaut ko uzdāvāt — dalībnieces pašu adītu zeķu vai cimdu pāri, zēni kopā bija nopirkuši skaistu kabatas nazi, vadītājs kādu jauku grāmatu, bet viss mazpulks viņam pasūtija iemīļotu žurnālu — tik ļoti visi bija iemīļojuši veco galdnieku — un Pēteri izraudzija par šīs dāvanas pasniedzēju. Pēteris jau bija sarunājis savu tēvu, lai tas palīdz atvest eglīti.

Pamazām tuvojās svētvakars. Rudens bija bijis silts un mitrs, tikai īsi pirms svētkiem uzsala un sāka snigt sniegs. Bija īsta svētku noskaņa — baltas, nosnigušas egles, un kamanās, zvaniņiem skanot, dievlūdzēji brauca uz baznīcu. Bija tik kluss, ka arī viņi sarunājās tikai čukstot. Baznīcā mirdzēja liela, spoža egle, bērnu koris dziedāja par pestītāju, kas dzimis, kas atnesis visiem prieku, mieru un laimi.

Klusu kādā baznīcas kaktā stāvēja arī vecais galdnieks, viens, visu atstāts, nevienam nevajadzīgs. „Tāds jau ir vientuļa veca cilvēka liktenis“ — viņš domāja — „taisni, kad tev vajadzētu kāda tuva cilvēka, kad tu redzi, ka citi ir laimīgi — tikai tad tu īsti izjūti savu vientulību.“ Un klusi viņš gāja uz mājām. Mirdzēja zvaigznes, bet viņam likās, ka tās nemirdza tik spoži kā parasti, viņam likās, ka arī egles sēro, noliekušas savus apsnigušos zarus.

Mājās pārnācis, viņš apsēdās savā krēslā krāsns priekšā, viņš gribēja to aizkurt, bet, domās nogrimis, aizmirsa pielikt malkai uguni. Jā, arī viņam kādreiz bija eglīte, bija brāļi un vecāki, viņi ļoti mīlēja viens otru. Ziemassvētki arvienu bija jaukākie svētki ģimenē, katrs paslepus gatavoja visiem dāvanas — un tas eglītes mirdzums — toreiz viņš nekad nevarēja iedomāties, ka pienāks laiks, kad viņš būs atstāts, pilnīgi viens.

Bet te klusi kāds pieklauvēja. Kas gan tas varēja būt? Vai kaimiņš būs kaut ko aizmirsis — atslēgu vai, vai uguni?

Te atvērās durvis, un Pēteris, kurš bija atbraucis kopā ar savu tēvu, kas to gaidija ārā, istabā redzēja tikai vienu spožu punktu — tā bija pīpe, kuru tumsā smēķēja vecais galdnieks. Klusu Pēteris ienesa eglīti, klusu nolika arī saini ar dāvanām. — „Priecīgus svētkus!“ — viņš pateica un gribēja pazust, bet te iedegās uguns, un kāda stipra roka viņu satvēra aiz mēteļa. Galdnieks pārsteigts raudzijās viņā, uzreizi nemaz nevarēdams aptvert, ka arī viņam atvesta eglīte, ka arī viņam, kā daudziem citiem atstātajiem, ir kāds, kas par viņu domājis. Kad vecais galdnieks attapās, viņš gribēja Pēterim kaut ko teikt, te atvērās durvis un istabā iesteidzās Pētera tēvs. „August!“ — viņš iesaucās. Klusi galdnieks atbildēja: „Tu — Jāni!“ un pēc brīža, par lielu brīnumu Pēterim, viņi apskāvās, abiem acīs mirdzēja asaras, un Pēteris

saprata — tas bija viņa karā pazudušais krusttēvs. Pētera tēvs viņu steidzināja, viņš apģērbās, viņi iesēdās kamanās un aizbrauca uz Pētera mājām.

Liels bija Pētera mātes un māsu pārsteigums, kad viņi ieraudzija svešu viesi, vēl lielāks pārsteigums, kad viņi dabūja zināt, ka tas nav svešnieks, bet viņu radinieks. Un nu tie tikai bija svētki. Viņi nodedzināja eglīti un dziedāja dziesmas. Pēc tam kopā paēda vakariņas. Krusttēvs Augusts īsumā pastāstija par savām kara gaitām; kad viņš atgriezies vecās mājās, tās bijušas nopostītas, apkārtējie stāstijuši, ka visa ģimene bēgļu laikos aizbēgusi uz Krieviju, kur visi nomiruši. Viņš apmeties ostas pilsētā, lai vismaz no tālienes redzētu jūru, jo pats ar vienu kāju vairs braukt uz jūras nevarējis. Viņi tūlīt arī vienojās, ka krusttēvs Augusts pārnāks pie viņiem dzīvot. Klēts galā viņš ierīkos savu darbnīcu, rūpēsies par dārzu un bitēm vasarā.

Visiem likās, ka krusttēvu Augustu jau sen pazīst. Droši abas Pētera māsiņas pieglaudās pie sava krusttēva. Tas glāstija viņu mazās galviņas, un kluss prieks viņu pārņēma.

Pēteris ar māsiņām rādija krusttēvam savas lietas, grāmatas. Viņiem bija tik daudz stāstams, tik daudz pārrunājams, un bija jau krietni vēls, kad pēc vairā-

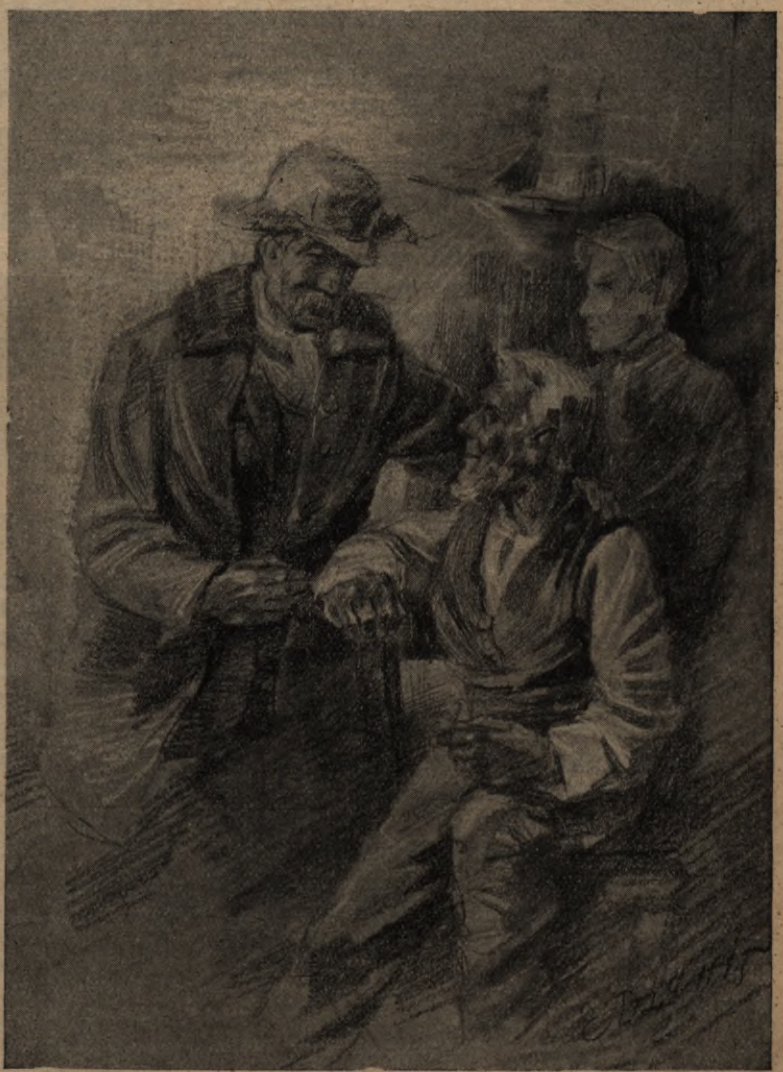

Istabā iesteidzās Pētera tēvs. «Augusts!» viņš iesaucās, un galdnieks klusu teica: «Tu — Jāni!» Pēteris saprata — tas bija viņa karā pazudušais tēva brālis

kiem mātes atgādinājumiem visi aizgāja gulēt. Krusttēvs Augusts ar Pēteri gulēja vienā istabā.

Šī māja bija dzīva, nevis mirusi, jo viņā taču mita ļaudis, ļaudis, kas dzīvoja cits citam. Te Pēteris klusi no savas gultas jautāja: „Vai tu, krusttēv August', jau guli? Vai Tu zini, tādu krusttēvu kā Tevi es sen jau vēlējos, tā ir tā lielākā svētku dāvana, kādu es jebkad esmu saņēmis". Un krusttēvam Augustam likās, ka viņš visus šos ilgos gadus ir maldijies projām no mājām un tikai tagad atkal atgriezies. Pie sienas tikšķēja vecais sienas pulkstenis, kuru krusttēvs Augusts atcerējās no savas bērnības.

Viņš zināja, ka tagad sāksies atkal senā un tomēr jauka, laimīga dzīve. Un viņam nebūs jādzīvo tikai sev, arī viņam būs savs silts stūrītis.

Padomāsim par Ziemassvētku dāvanām

F. DUKSIS

Visām kristīgām kulturtautām ir jauks paradums Ziemsvētkos apdāvināt trūkumcietējus un arī pašiem savstarpēji apdāvināties. Jo bagātāka kāda tauta, jo plašāk notiek apdāvināšanās, jo vērtīgākas dāvanas.

Ja arī mūsu zemē ikkatru gadu šis paradums arvien vairāk izplatas, tas liecina, ka tautas labklājība arī pie mums stāv jau uz augstas pakāpes. Tas liecina, ka bez nepieciešamiem izdevumiem, kas saistas ar apģērba un uztura iegādi, mēs ikgadus vairāk varam atlicināt arī otrās nepieciešamības vajadzībām. Un tieši dāvanām veltītie līdzekļi ir tie, kas mūsu Ziemassvētkus padara par īstiem miera, ģimenes un savstarpējas mīlestības svētkiem.

Ar prieku varam atzīmēt, ka mazpulki nākamos svētkos jau ceturto gadu stāsies pie organizēta un plānveidīga apdāvināšanās darba.

Lauku mazpulki atceras trūcīgākos dalībniekus pilsētās un iesūta tiem eglītes un paciņas ar lauku ražojumiem, bet pilsētnieki savukārt izsūta saldumus, apģērbu vai mācības līdzekļus trūcīgākiem dalībniekiem laukos. Sevišķi daudz eglītes, ap 1200, un ap 700 vērtīgas paciņas pag. gadā iesūtija Rīgā. LLK tām dāvāja svecītes, un tā Rīgas mazpulki paveica patiešām plašu un lielu darbu, apmeklējot un apdāvinot vairāk kā 1000 ģimenes.

Šogad darbam jāiet vēl vairāk plašumā, lai arī šajā vietā atspoguļotos mūsu labklājības straujā pieaugšana. Katram mazpulkam jau **priekšlaikus** vajadzētu apgādāt vienu sūtījumu **ārpus** sava pagasta vai pilsētas robežām un bez tam parūpēties par savas tuvākās apkārtnes trūcīgo ģimeņu, vispirms jau trūcīgo mazpulku dalībnieku un daudzbērnu ģimeņu apdāvināšanu.

Valdes locekļiem un saimju vecākiem jau tagad ir pienākums noorganizēt dāvājamo priekšmetu savākšanu.

Katrai saimei vajadzētu iepriekš pārspriest un paziņot valdei, ko katrs saimes loceklis varēs dāvāt un ko varētu visi kopīgi pagatavot vai nopirkt. Valde, savukārt, saņēmusi saimju dāvanu sarakstu, varēs sadalīt visas dāvanas vairākos saiņos, ar vispusīgu un izlīdzinātu saturu un tā jau iepriekš varēs paredzēt, cik ģimenes varēs apdāvināt vai cik saiņus varēs izsūtīt.

Jo priekšlaicīgāki un sistematiskāki darbu noorganizēsim, jo vairāk dāvanu varēsim savākt un jo vieglāks un patīkamāks šis darbs mums izliksies.

Bez šī apdāvināšanas veida, kuru mēs jau labi pazīstam, jāatgādina un jāuzsver otrs veids, kas mūsu zemē, īpaši laukos, pagaidām vēl mazāk izplatijies. Šis veids ir savstarpējā ģimenes locekļu, draugu un labvēļu apdāvināšanās. Turīgākās valstīs, kuras nav cietušas pasaules karā, kā, piem. Zviedrijā, savstarpējā apdāvināšanās ir stipri iesakņojies paradums, ka Ziemassvētkus bez dāvanām tur nemaz nevar iedomāties. Katrs mājas cilvēks, liels vai mazs, ir parūpējies par lielāku vai mazāku dāvanu vai dāvaniņu katram, kas svētku vakarā būs pie eglītes. Šī dāvana ir glīti iesaiņota, izrotāta

ar zaļu skujiņu un ar uzrakstu. Katrs savas dāvanu paciņas citiem nemanot noliek pie eglītes. Sākas svētku vakara svinēšana. Pēc kopīgi nodziedātas dziesmiņas mazākie ģimenes locekļi dodas pie eglītes un sāk dāvanu sadalīšanu. Varam iedomāties, kāds prieks ir katram dāvanas saņēmējam. Dažs, kuram tas ir bijis nepieciešams, priecājas par saņemto apģērba gabalu vai citu praktisku lietu, citam lielāko prieku sagādās mīļota un tuva cilvēka roku darbs, zīmējums, ar apdomu izmeklēta grāmata vai taml., citam būs prieks par kādu asprātīgu piemiņas lietiņu u. t. t. Šoreiz dāvanas lielumam un vērtībai maza nozīme: tā var būt pavisam vienkārša un niecīga Galvenais prieka iemesls, dāvanu saņemot, ir apziņa, ka mani ir atcerējušies un meklējuši taisni man piemērotu dāvaniņu.

Mazpulku dalībnieki, padomāsim arī mēs katrs par dāvaniņu mūsu vecākiem un pārējiem ģimenes locekļiem un arī mājas gājējiem.

Centīsimies mēs, jaunie, padarīt eglītes vakaru mūsu mājās cik iespējams skaistu un sirsnīgu. Tas iepriecinās mūsu vecākus, bet visvairāk prieku sagādās mums pašiem!

Dāvanas būtu jāpagādā arī citiem, ar kuriem nebūsim tieši pie eglītes kopā — mūsu citmāju radiem, draugiem, labvēļiem. Būtu skaisti, ja mēs padomātu arī par to, kā iepriecināt vadītāju un skolotāju. Ja ne citādi, tad ar apsveikumu kartiņu. Un ja kartiņa būs paša zīmēta, tad tā būs pavisam vērtīga dāvana.

Šai pašā sakarībā gribētos aizrādīt valdei, ka tās pienākums būtu padomāt par piemērotu kopēju dāvanu mazpulka labvēļiem — pagasta vecākajam, aizsargu nodaļas priekšniekam, lauksaimniecības biedrības priekšniekam un citiem, kas atbalstijuši mazpulka darbību. Ja dažādu apstākļu dēļ piemērotu dāvanu nebūtu iespējams iegādāties vai arī ja vairākuma domas būtu, ka dāvana vispāri nebūtu tik noderīga, tad nav jāaizmirst savus labvēļus vismaz apsveikt. Ja attiecības ir tuvākas, apsveikt varētu Ziemassvētkos, bet katrā ziņā Jaunā gadā. Ir labi, ja apsveikumu izsaka ar piesūtītu rakstu, bet vēl labāki, ja to izsaka mazpulka delegācija personīgi (reizē var nodot arī rakstu!). Īstais veids nosakams, bez šaubām, uz vietas, atkarībā no apstākļiem, bet galvenais tas, lai mēs neaizmirstu savus labvēļus.

Domāsim un darīsim labu citiem, tad mūsu pašu dzīve būs skaistāka!

Domāsim par piemērotām svētku dāvanām!

Ziemassvētki tuvojas!

ROBERTS BANKA, 15. Veselavas mazp. priekšn.

Tuvojas mīļie un gaišie Ziemassvētki — svētki, kurus gaida ikviena sirds. Īsās ziemas dienas, nokoptie lauki un mežs, kurā cirtīsim sev svētku eglīti, dzidrais gaiss un tīkamais vēsums jau vieš mūsu dvēselēs Ziemassvētku mieru — tīkamu mieru pēc dienišķām rūpēm.

Ja, drīz viņi būs klāt . . . Tad svētvakara zvanu skaņas viļņos pāri pilsētām un laukiem un iegulsies ceļmalās zemu noliekušajos egļu zaros. Daudzi logi taps gaiši un mirdzēs dažādā spožumā. Mazpulka dalībniek! arī tavā mājā šogad dedzinās svētku eglīti. Arī tavā mājā svinēs miera un mīlestības svētkus. Bet lai šie svētki tev būtu patiesi un pilnīgi, tu nedrīksti aizmirst jau laikus padomāt par to, kā sagādāt klusu prieku saviem vecākiem, mīļiem draugiem un arī tādiem cilvēkiem, kurus tu savā dzīvē, varbūt, nekad neesi redzējis, kas tev ir pilnīgi sveši. Esi gatavs šais svētkos no sevis izmest naidu un skaudību — visu, kas sīks un zemisks. Esi gatavs šais svētkos apņemties mīlēt savu ienaidnieku, vēlēt labu tam, kas tev ir pāri darījis. Centies tapt labāks un skaidrāks. Dedz gaiši, kā sveces, kas liktas egļu zaros, un tava sirds gavilēs svētku priekā un tava dvēsele pielīs siltu jausmu. Tavs prieks būs pilnīgs.

Viena nedēļa Zviedrijas laukos

VELTA BLUMBERGA, 7613. Tukuma mazpulka diženā

Skats uz Stokholmu no pilsētas nama torņa

Redakcijas piezīme: Kā jau „Mazpulka" 9. numurā būsiet lasijuši mūsu mazpulku šīs vasaras Zviedrijas ekskursijas dalībnieki pēc piedalīšanās Zviedrijas mazpulku svētkos sadalījās pa lauku ģimenēm, lai tuvāki iepazītos ar Zviedrijas lauksaimnieku dzīvi. Ievietojam vienas ekskursijas dalībnieces aprakstu par šo laiku.

Šo nedēļu pavadu kopā ar Kazdangas mazpulka dalībnieci Ainu Oškalni. Dzīvojām pie viesmīlīgā Normlēsas mazpulka vadītāja Nilssona kunga Ljungsgardenā. Daudz ko mācamies viņa priekšzīmīgajā saimniecībā, bet vēl vairāk ir ko redzēt daudzajos izbraukumos Nilssona kunga vadībā. Par to lai viņam jo sirsnīgs paldies! Par šīm mazajām ekskursijām gribu arī mazliet pastāstīt.

Ātri trauc auto pa balto lielceļu Austrumgotlandes ārēs. Gar logu zib sarkanās ēkas ar baltajiem lodziņiem. Mazas gan tās, bet toties daudz, daudz..., visa tāle kā piebārstīta. Dižciltīgi izceļas starp tām saimnieku dzīvojamās mājas baltā vai dzeltenā krāsā. Ceļš vijas asos līkumos un baigi kļūst, domājot, vai tikai veiklā Nilssona kga roka laikā spēs pagriezt stūri. Tomēr viss iet gludi, un auto pietur vecā zemnieku sētā. Pretim nāk sirmā Nilssona kga māmuļa un smaidot saka: „Willkommen!" Sekojam viņai. Dzīvojamā ēka ar vīnu stīgām apvītu vaļēju balkonu. Turpat krēsli, kas itkā aicina apsēsties. Izejam pa dubultdurvīm, un esam vestibilā. Pretim redzams kamins, neviļus atgādinādams ziemas aukstumu.

Apskatam visu māju. Istabas tumšās krāsās, dažādos zaļos un brūnos toņos. Senas mēbeles ar kokgriezumiem, kas atgādina baroka stila vijīgos stādu ornamentus. Sevišķi iemīļoti greznojumi uz krēslu atzveltnēm. Kabinetā saulē mirdz sudraba kausi. Stūrī stāv kuģis ar burām. Acīmredzot, zviedros vēl arvien nav rimis senais vikingu gars, un viņi kuģus un jūru mīl tāpat, kā tālā pagātnē.

Drīzi aicina pie kafijas galda, jau trešo reizi šodien! Pēc tam laipnā mājas māte aicina apskatīt viņas rokdarbus. Lēni ceļas vecās pūra lādes vāks. Dienas gaismā nāk rokdarbi, vairāku paaudžu darināti. Galdauti visvisādi, gan senajā nacionalā rakstā ar zelta un sudraba diegiem, gan arī ar moderniem rotājumiem. Paveras arī ap 100 gadu vecā skapja durvis. Mūsu skati klusā apbrīnā slīd pāri lielajām audumu kaudzēm. Atkal galdauti, dvieļi un palagi visdažādākos rakstos. Pati Nilssona kdze stāsta, kuram dēlam vai meitai viņa katru au-

Ekskursijas dalībnieki apskata Stokholmu. Aizmugurē pilsētas nams

Pa kreisi: Alnarpas lauksaimn. vidusskola, noaugusi rozēm, meža vīnogām u. c. staipekņu augiem

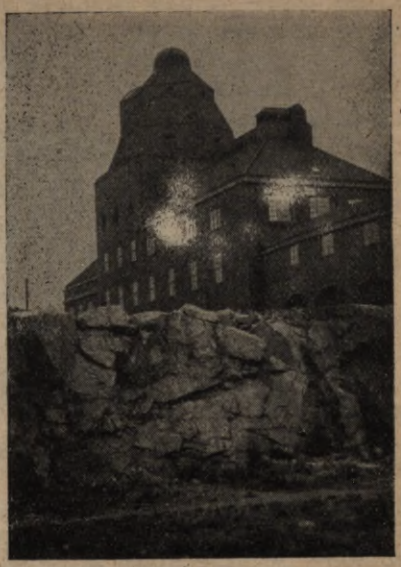

Pa labi: Mežonīgas granita klintis atsedzas pat pilsētas centrā, arī pie tehniskās augstskolas Stokholmā

dumu gatavojusi. Daudz audumu lādēs, bet kur tad vēl dzīvojamās telpās! Logu aizkari, grīdsegas, paklāji. Tiešām jāapbrīno zviedrietes čaklums, tos darinot un uzturot tīrus. Jāņem nu gan arī vērā tas, ka zviedru sieviete dzīvo citos apstākļos kā pie mums. Viņai nav jārūpējas ne par raibaļām kūtī, ne par strādniekiem. Viņa dzīvo tikai mājai, mājas izdaiļošanā ielikdama savu dvēseli.

Laiks steidzas. Saule jau tuvojas rietam. Sakam paldies par visu redzēto un, kabatas lakatiņus vēdinot, atstājam veco lauku sētu. Vēlāk vēl redzējām daudz zviedru sētu, tomēr nevienu tik īpatnēju, kā šo.

Atkal esam ceļā. Šoreiz mūsu ceļa mērķis Blankenbergas pienotava pāris jūdzes uz dienvidiem. Ātri ripo mašina pa Linkēpingas - Mjēlbī šoseju. Skaista kļavu aleja abās pusēs. Brīnos par paciņām telefona stiepulēs. Vai tad te pa telefonu pakas sūta? Izrādas, ka tie ir akmeņi, jo stiprais vējš sitot stiepules kopā, bet akmeņi tās nostiepj uz leju.

Upmalā ierīkotos aplokos ganas melnraibās govis. Pulkstenis ir pieci pēcpusdienā, un redzam, ka govis slauc. Tās Zviedrijā slauc tikai divas reizes dienā: 6 rītā un 5 vakarā.

Esam Blankenbergā. Sastopam kādu kungu, kas runā vāciski. Esam ļoti laimīgas par to, jo tas gadas diezgan reti, ja zviedrs runā arī svešvalodu.

Pienotavā ražo eksportsviestu un sierus. Rāda mums milzīgas vannas un citas sieru gatavošanai vajadzīgās ierīces. Piena pārstrādāšana notiek tāpat, kā mūsu modernās pienotavās. Kāpjam pa-

Austrumgotlandes apgabala mazpulku augstākais vadītājs Stjernorpas grafs agr. K. Duglass starp mūsu dalībniekiem Zviedrijas mazpulku svētkos

Zviedrietes tautas tērpos

Ekskursijas dalībnieki mazmājiņu izstādē Stokholmā

grabā. Garās rindās guļ sieri, cits pie cita ap 9000 gab. Smuki apaļi un dzelteni, bet smaržo gan stipri, vai acis sāk asarot. Sierus eksportē uz Angliju. Suliņas, ko iegūst sierus gatavojot, izbaro cūkām. Kūts novietota netālu aiz pienotavas. Tanī kviec ap 150 sivēnu, vakariņas gaidot. Blakus pienotavai izbūvētas plašas telpas skolai, kurā uzņem kā zēnus, tā meitenes.

Dzērām kafiju pie viesmīlīgā pienotavas vadītāja. Vēlāk viņa kabinetā apskatījām daudzos sudraba kausus, kas piešķirti par labo sviestu un sieru. Turpat stāstiju arī par savu dzimteni, par ko zviedri, diemžēl, zina tik maz. Tuvojas nakts, kad atgriežamies mājās.

Šodien Līgo vakars. Cik skaisti šovakar mirdz ugunis Latvijas kalnājos! Zviedrijā tās nededzina, un vispār Jāņus nesvin; šo dienu te sauc par Vasaras vidus svētkiem. Braucām Jāņu vakaru svinēt mazā kurorta pilsētiņā pie Vettera ezera. Ceļš līdz Motalai stipri līdzens. Izskatas kā Zemgalē, tikai trūkst mūsu puķu ceļmalās un pīpeņu āboliņā. Tālumā kā zilu svītru redzam Vetteru. Pati Motala atrodas ielejā. Šķērsojām Motalas upi un tik slaveno Gotas kanalu, kas šķērso visu dienvidus Zviedriju no austrumu krasta caur vairākiem ezeriem līdz Goteborgas pilsētai rietumu krastā pie Kategata. To redzu pirmo reizi, un liekas savādi, ka pa šo izmūrēto šauro kanalu, kas vijas caur pilsētas apstādijumiem, var peldēt kuģis. Kanala malā piemineklis tā veidotājam, kas veicis šo darbu ap 100 gadu atpakaļ (no 1810. līdz 1832. g.). Otrā upes krastā stalti paceļas Motalas radio stacija. Divi torņi, ap 120 m augsti, urbjas debesīs. Auto slīd caur bērzu birzi un pietur pie radio stacijas vārtiem, aiz kuriem līgojas labības lauki. Vēl gabaliņš kājām, un esam pašā stacijā. Liela 3 stāvu māja. Logi vaļā, pa kuriem plūst muzikas skaņas. Abi milzīgie torņi un šī māja — tas ir viss. Tuvumā nav nevienas ēkas.

Turpinam ceļu. Atkal baltās bērzu birzis, kuru svaigajā zaļumā slēpjas jautrās zviedru mājiņas. Ceļš pilns tūristu — kājām, uz velosipediem un automobiļos. Visvairāk gan velosipedistu, kam katram līdz telts uz „bagažnieka". Visi trauc vienā virzienā uz kurorta pilsētiņu. Sasniedzam to ap 5 p. p. Parkā zem sirmajiem bērziem jau vesels telšu mežs. Ejot uz svētku laukumu, apska-

Zviedrijas smagie darba zirgi

Zviedrijas mazpulku orkestris

tam kādu vecu baznīcu. Pie ieejas upurtrauks, kur vāc līdzekļus vietējai lazaretei. Arī baznīca nevar būt bez burenieka, un tas lepni nokarājas no baznīcas grieztiem svečtura vietā.

Pl. 6 sākas svētki. Liela laukuma vidū paceļ Jāņu koku — lielu appušķotu kārti. Muzikai atskanot, sākas svētku rotaļas, kurās piedalamies arī mēs. Dejo visi, gan veci, gan jauni. Daudz skatu vērsti uz mūsu tautas tērpiem. Ap deviņiem vakarā notiek tradicionālais svētku gājiens pa galvenajām ielām. Priekšgalā iet divas jaunas meitenes ar saules zīmēm — apaļiem vainagiem. Tām seko orķestris un visa tauta. Cilvēku vesela jūra. Kā čūska lokas gājiens starp kokiem un vasarnīcām. Krēslai metoties, dodamies mājās. Pa ceļam rāda mums Ulvosas pili, kas latviešiem pazīstama no lugas Kāzas Ulvosā, ko izrādīja Nācionalais Teātris. Ceļš vijas pa kalniem augšā un lejā. Vēl labu brīdi mūsu skati no kalnu virsotnēm slīd pār balto pili otrā krastā, kluso miglā tīto ezeru un zilajām tālēm.

Citu dienu apskatam Vreta klosteri. Vecs sieviešu klosteris ar skaistu dārzu vienā pusē un kapsētu otrā. Gar dienvidus mūri vijas skaista stīdzējošā roze. Smagi nokarājas lejup lielie ziedi. Turpat pie klostera Roksena ezers. Atkal redzu Gotas kanalu ar daudzām slūžām. Tās tik ļoti atgādina milzīgas trepes. Interesanti, ka paraleli kanalam arvien tek kāda strauja upe. Šeit Svērtonas upe ar lielu elektrisko spēkstaciju. Bija izdevība redzēt kādu priekšzīmīgu saimniecību turpat Svērtonas krastā, kur plaši lieto elektrību. Virtuve ar elektrisko maizes krāsni un plīti. Pat elektriskais kamins.

Kā vēja spārniem aizskrējusi nedēļa. Jau atkal svētdiena! Tik žēl šķirties no rožainās jumta istabiņas, kur, rītos pamožoties, vienmēr likās, ka esmu mājās. Sakam ardievas Ljungsgardenai. Nilssona kungs ved mūs uz Linkepingu. Aiz muguras paliek Normlosa, kur svinējām mazpulku svētkus, un citas mīļas vietas. Pus vienpadsmitos esam stacijā. Daudz pazīstamu atnākuši mūs pavadīt. Vēl sakam pēdējos paldies un uz redzēšanos Latvijā. Kāpjam vagonā. Pavadītāji sauc mums: „Lai dzīvo!" Pazīb gaisā baltie lakatiņi, vilciens sāk ripot . . .

Skaisti vērot šo veco kulturas zemi, tās bagātos zemniekus un jaukās zviedru sētas. Ilgi vēl domas kavēsies Zviedrijas laukos.

Daudz paldies par skaisto ekskursiju zviedru un mūsu mazpulku vadībai.

Zviedrijas mazpulku vingrojumi mazpulku svētkos

Jaunie saimnieki vairs nebūs tālumnieki

Pirmie ilgstošās pieccīņas beigušie dalībnieki.

Agr. K. ĶIRSIS

Paša koptā dārzā
(387. Palsmanes mazp. dal. E. Ezītis)

Mazpulku nodarbību nozarēs un sacensībās pēdējos gados ir klāt nākusi sacensība ilgstošās pieccīņās. Ilgstošās pieccīņas ir, līdzīgi parastām mazpulku pieccīņām, tāda sacensība, kas prasa no mazpulka dalībnieka ne tikai fizisku spēku un roku darbu, bet arī galvas darbu — garīgo spēku koncentrēšanu uzdevumu pildīšanā. Ilgstošās pieccīņas parasti ilgst 2—3 gadus, jo atsevišķu sacensību uzdevumi ļoti lieli.

1. cīņa — lauksaimniecības, dārzkopības vai mājsaimniecības darbā — ir kāda zemes gabala kultivēšana (nosusināšana, akmeņu, celmu novākšana, apmežošana vai c. taml.) — zēniem, vai lielāku audumu izgatavošana — meitenēm. Var šai cīņai izvēlēties arī ganību un aploku iekārtošanu, augļu vai ogu dārza ierīkošanu u. c. tml. Šis darbs jau prasa nevis tikai vienas dienas apņemšanos, bet gan nedēļu un gadu sistematisku darbu, lai iesākto pasākumu godam veiktu līdz galam. Te arī mazpulka dalībnieks pats piedzīvo jaunradīšanas prieku, jo mazauglīgā smiltāja vai purvainā slīkšņa vietā pēc darba beigām redz ziedošu pļavu vai druvu kuplojam.

2. cīņa — saimniecības izdaiļošanas darbā — pagalma nosusināšana, nolīdzināšana un bruģēšana, vai košuma dārza ierīkošana, vai arī mājas iebraucamā ceļa salabošana un apstādīšana.

3. cīņa — saimniecības labierīcību darbā — ūdens apgādes nokārtošana, vēja rotora uzstādīšana, netīrā ūdens noteku, kūdras ateju ierīkošana, pirts un veļas mazgātuves iekārtošana, virtuves vai istabu izbalsināšana un pārkārtošana.

4. cīņa — lauku saimniecības darbu apraksts — par vienu vai vairāk mēnešiem, aprakstot visus darbus, kas norit saimniecībā, kā sētā un kūtī, tāpat tīrumā un pļavā. Aprakstā jāatzīmē, cik stundas katru darbu strādā, ar kādiem rīkiem, mašīnām u. t. t., aprēķinot arī darbu izmaksu.

Komisija novērtē ilgstošo pieccīņu darbu, kāds lauks pārveidots — un kāds tas bijis

No kreisās: aiž. A. Sproģis † 372. Mērsraga, J. Rūsis 71. Alšviķa, E. Ezītis 367. Palsmanes, diž. J. Galejs 20. Stāmerienas, diž. J. Rudzītis 20. Stāmerienas, diž. L. Krieviņš 31. Bilskas, līdumn. A. Kanaviņš 4. Jaungulbenes, diž. J. Sproģis 372. Mērsraga

5. cīņa — viena pagasta sabiedriskās dzīves apraksts — par 6 mēnešiem vai 1 gadu. Aprakstā jāsniedz pārskats par visu pagasta sabiedrisko organizāciju darbību, ievērojamākiem notikumiem, aktiem, svinībām. Raksturojot katru organizāciju atsevišķi, jāpiemin arī atsevišķu personu nopelni, organizācijas sasniegumi vai atpakaļiešana un tās iemesli. Aprakstā jāietilpst arī pagasta vispārējās saimnieciskās dzīves novērtējumam, tāpat ziņām par celtņu, ceļu, tiltu būvi, kā arī par atsevišķo lauksaimniecības nozaru nozīmi un ienesību pagasta saimniecībās.

Ilgstošās pieccīņās mazpulka dalībnieks ne tikai interesējas par praktiskā darba veikšanu un ienākumu pacelšanu saimniecībā, ko sniedz 1. cīņa — lauksaimniecības vai dārzkopības darbs, bet reizē arī domā par savas mājas apkārtnes izdaiļošanu un labierīcību iekārtošanu (2. un 3. cīņa), kas sevišķi no svara katrā saimniecībā un nekādā ziņā nav atliekams vēlākam laikam. Līdz šim vēl bieži lauku sētās vērojam, ka saimnieks pieliek gan ievērojamas pūles ienākumu vairošanā, zemes ielabošanā, bet tanī pašā reizē aizmirst domāt par visnepieciešamākām labierīcībām un kaut par vismazāko puķu dārziņu atpūtas brīžiem. Lai vairāk lauku sētās skanētu mūsu pašu jaunatnes balsis, priecīgā darbā ejot, un nedzirdētu poļu un krievu valodu, tad daiļumu un labierīcību iekārtošanu nedrīkstam aizmirst. To arī mācās mazpulku jaunatne ilgstošās pieccīņās. Bet krietns saimnieks savās mājās nebūs tas, kurš aizmirsīs grāmatvedību: aprēķinus un piezīmes par savu darbu, par tā

Celiņš pēc grants izārdīšanas

Lai celiņš būtu sauss un satiksmei lietojams arī slapjā laikā, tā pamatos jānovieto akmeņu slānis

Rudenī paša audzētās ābelītes rūpīgi jaapsien (31. Bilskas mazp. diž. L. Krieviņš)

izmaksu u. t. t. Tāpēc arī 4. cīņa — darbu apraksts un grāmatvedība. Bez visa tā tagadējam saimniekam arī sabiedriskais darbs un sabiedrisko organizāciju dzīve nedrīkst būt vienaldzīgi, jo tikai, kopā ejot un kopā strādājot, arī atsevišķu saimniecību stāvoklis un ienesība var vairoties, reizē stiprināt vienprātību un vienību tautas un valsts dzīvē. To mazpulku jaunietis mācas un izprot 5. cīņā — sava pagasta sabiedrisko dzīvi vērtējot un aprakstot.

Tā mazpulku ilgstošās pieccīņas audzina tagadējam laikam un tagadējam dzīves ritumam sagatavotus lauksaimniekus un lauksaimnieces. Pilsētu mazpulku ilgstošās pieccīņas iekārtotas citādā veidā, bet par to citā reizē.

Gribas ticēt, ka jaunietis, kurš gājis mazpulkā sacensties ilgstošās pieccīņās un tās līdz galam veicis un nobeidzis, būs tiešām tāds saimnieks, kurš sevi vairs tālumniekiem negribēs pieskaitīt.

Tā izskatās pēc sacensību nobeigšanas Stāmerienas «Saulītēs»

To liecina novērojumi pie tiem mazpulku dalībniekiem, kuri ilgstošās pieccīņas nobeiguši un 8. mazpulku kopējā sanāksmē Siguldā š. g. 4. septembrī jau godalgoti. Divi dalībnieki — 31. Bilskas mazpulka diž. L. Krieviņš un 20. Stāmerienas mazpulka diž. J. Galejs saņēma II godalgu — Ls 150,— vērtībā un 6 dalībnieki: 20. Stāmerienas mazpulka diž. J. Rudzītis, 71. Alsviķu mazp. dal. J. Rūsis, 4. Jaungulbenes mazp. līdumnieks A. Kanaviņš, 387. Palsmanes mazp. dal. E. Ezītis un 372. Mērsraga diž. J. Sproģis un diž. A. Sproģis III godalgas Ls 100,— vērtībā.

Stāmerienas „Silajāņos" 20. Stāmerienas mazpulka diženais J. Rudzītis savas saimniecības sētsvidu pārvērtis līdz nepazīšanai, tāpat arī Stāmerienas „Saulītēs" diž. J. Galeja tēva saimniecībā agrākā dubļainā pagalma vietā tagad jauns košuma dārzs un grantēti celiņi. Arī karoga mastam ierādīta pienācīga vieta mājas pagalmā. Abi stāmerieši arī pārveidojuši virtuves — ierīkojot izlietnes un silta ūdens rezervuaru. Par šām labierīcībām sevišķi priecīgas dalībnieku mātes — saimnieces.

Brāļi Sproģi, abi 372. Mērsraga mazpulka diženie savus ilgstošo pieccīņu darbus izveduši savu vecāku saimniecībā Mērsraga ciemā, kur jūrmalas smiltājā ierīkojuši jauku krāšņuma dārzu, piešķirot pelēkai, vienkāršai zvejnieku mājai piemīlību un mājīgumu. Arī ūdens apgādes jautājumā tie daudz strādājuši, izrokot jaunu aku un izlejot cementa grodus. Bez tam blakus dzīvojamai ēkai kailā jūrmalas smiltī iekopta glīta koku skola, kura dos stādamo materiālu augļu dārzam. Bet vislielākais abu brāļu darbs ir jaunais līdums tēva saimniecībai piešķirtā starpgabalā, kur katrs brālis izkopis apm. 1000 m² lielu platību. Šo darbu jau pats sacensību dalībnieks ir aprakstijis š. g. „Mazpulka" 4. numurā un katram mazpulka dalībniekam tas būtu jāizlasa.

Ne mazāk centīgs ir 31. Bilskas mazp. diž. L. Krieviņš, kurš tēva jaunsaim-

Tā pati istaba pirms nacensībām un pēc darbu pabeigšanas

niecībā Bilskas „Brīvzemniekos" ierīkojis augļu dārzu, slapjo nekultivēto pļavu vietā — kultivētas ganības — aplokus. Arī visus pārējos mājas izdaiļošanas darbus: košuma dārza un karoga masta ierīkošanu viņš paveicis pa vaļas brīžiem, visu laiku būdams tēva vienīgais palīgs saimniecībā, jo algotu strādnieku „Brīvzemniekos" nav.

Jaungulbenes „Zvirgzdupos" dzīvo un strādā 4. Jaungulbenes mazpulka līdumnieks A. Kanaviņš, kurš izpelnītās diženā un līdumnieka balvas nav izlietojis personīgām vajadzībām, bet iesācis nosusināt tēva laukus un pļavas, kur tagad tas galvenais saimniekotājs un strādnieks, jo jaunā Kanaviņa darbu veiksme sagādā vieglākas stundas tēvam un mātei. Meliorācijas plāns sastādīts jau visai saimniecībai un ilgstošās pieccīņās Kanaviņš nosusinājis apm. 1 hektaru ar drenu grāvjiem (māla caurulēm.) Zirgu kūtī pārkārtotas stāvvietas un ēdināšanas ierīces, kuras bija no tēvu tēvu laikiem pilnīgi nepiemērotas. Arī mātei savs prieks — jo virtuvē ierīkota netīrā ūdens izlietne un nav vairs ar katru ūdens spaini jāskrej ārā. Arī apkārtne tīrāka un glītāka paliek.

Darba un pienākuma rūpīgs pildītājs ir 387. Palsmanes mazp. dal. E. Ezītis Palsmanes „Bišulejās". 10 ha lielajā tēva saimniecībā Ernests rādijis savu māku un roku veiklību. Istabas priekšā nozuduši vecie celmi un akmeņi, bet to vietā zaļo košuma mauriņš, zied vasaras un ziemas puķes, dārziņu un ceļu ierobežo glīts dzīvžogs. Pa vidu grantēti celiņi. Šis arī vienīgais gadījums visā Palsmanes pagastā, kur kāds saimnieks domājis par krāšņuma dārzu savai mājai. Bet Ezītim jau esot sekotāji. Ciņainā un akmeņainā pļava pēc sūra un grūta darba ir gluži līdzena un tur zaļo āboliņš un kultūrzāles vēl vēlā rudenī. Tēvs un māte, sākumā gan ar lielu neuzticību skatījušies un dēla darbiem, tagad priecīgi un lepni.

Alsviķu „Straumēnos" ar neizsīkstošu darba prieku un stipru gribu apveltīts ir 71. Alsviķa mazp. dal. J. Rūsis, kurš it sevišķi spodrībā un tīrībā jau pazīstams savā pagastā, jo pēc 1938. g. „Spodrības nedēļas" novērtēšanas komisija „Straumēniem" piešķīrusi 1. vietu Alsviķu pagastā. Arī ilgstošās pieccīņās viņš rādijis savu prasmi košuma dārza izveidošanā un, netaupot pūles, piepildijis bedres un noracis uzkalnu. Savu istabu dzīvojamā mājā pats izbalsinājis, izkrāsojis un pārkārtojis tā, ka katram dzīvot tur prieks. Agrāko krūmāju vietā iekārtota 0,5 ha liela pļava, nosusinot, celmus un novācot akmeņus. Arī turpmāk nodomāts pļavu paplašināt un apgādāt visam Straumēnu ganampulkam grīšļa vietā labu sienu. Kur tāds darba prieks un rosme, tur nebūs tālumnieku. Lai labas sekmes turpmāk šiem pirmajiem ilgstošās pieccīņās godalgotiem, lai vairāk sekotāju šiem drošajiem cīņu dalībniekiem!

Kur īsti tie paliek?

Smagās lietas kļūst vieglas un vienkāršas.

AD. EGLĪTIS

Pēc pāris nedēļām šis vecais, raženiem darbiem un sasniegumiem bagātais gads savā vietā aicinās jauno, nākamo gadu, jo pats tas jau kļuvis lēns un gurdenums to pārņēmis. Jaunais gads tad nu mūs visus saņems savās jaunajās, spēcīgajās rokās, labi sapurinās un noprasīs: „Ko tad jūs īsteni līdz šim esat padarijuši, ko iemācijušies, kas vēl darams un sasniedzams?“ . . . Lai nu mums jaunā gada priekšā nebūtu nevienam neziņā jāsarkst, nebūtu nevienam jāvairas dot uz drošo jautājumu vēl drošāku atbildi, tad padomāsim jau laikus par šīm lietām. Padomāsim visi, ko teiksim, ko solīsim, ko prasīsim.

Vispirms norēķini par padarīto. Visi mēs šinī gadā esam strādājuši, nevis domājuši vien par strādāšanu, jo ko gan citādi mēs būtu rādijuši savās plašajās rudens darbu skatēs! Mums ir arī sasniegumi darbā, nometnēs, sacensībās, gan mazpulkos, rajonos, novados un valsts mērogā, gan arī tēva sētā un pagastā, pašu iegūti un darbā panākti sasniegumi. Mēs esam arī mācijušies un iemācijušies: darbu un darba augļus cienīt, mākam paklausīt, mākam taisnīgi, drošmīgi un uzticami būt. Taču mums ir arī vēl sava bēda, savā smagā un sarežģītā lietā un taisni tiem jaunākajiem (mazi mēs īstenībā neviens neesam!). Bet jaunais gads mums, tiem jaunākajiem, sola: smagās lietas kļūs vieglas un vienkāršas. Vispirms ar jauno gadu viegla un vienkāršāka kļūs mazpulku dalībniekiem grāmatvedība. Taisni tiem gados jaunākajiem (līdz 13 gadiem) un pirmajā darba gadā mazpulkā (kas vecāki par 13 gadiem, bet strādā mazpulkā pirmo gadu) ar pārkārtojumiem atvieglināta laukkopības un sakņkopības grāmatvedība. Par šiem pārkārtojumiem un atvieglinājumiem še minētie jaunākie atcerēsimies: 1) Mazpulku mazajiem laukkopības un sakņkopības grāmatvedība neobligata. 2) Pilntiesīgajiem dalībniekiem, kam grāmatvedība obligata, bet kas strādā mazpulkā pirmo gadu (vai arī līdz 13 gadu vecumam) grāmatvedības grāmatiņā obligati aprakstama tikai kulturaugu audzēšana, bez grāmatvedības noslēguma un pašizmaksas aprēķina. Šinī aprakstā grāmatiņā jāsniedz visas ziņas par zemi, kulturaugu, doto mēslojumu, sēšanu tāpat kā līdz šim. Zemes apstrādāšana, augu kopšana, ražas ievākšana — visi darbi uzrakstami, bet nevajaga darba laiku — resp. darba ilgumu uzrādīt un sadalīt paša, cita un zirga darbos. Atkrīt arī darba laika kopsavilkuma uzrādīšana. Ievāktā raža jānosver un jāuzrāda daudzumi, bet nav jāsadala pēc izlietošanas mājturībā, lopbarībā, pārdošanai, krājumam. Kases rēķinā jāieraksta tiešie izdevumi par sēklu, dēstiem, mākslīgiem mēsliem u. c. Nav jāizpilda atmaksāšanās aprēķins un ražošanas pašizmaksa. 3) Pilntiesīgiem mazpulku dalībniekiem, kas strādā otro gadu mazpulkā, obligāta pilnīga laukkopības un sakņkopības grāmatvedība un pilnīga noslēgšana tāpat kā līdz šim.

Bez šiem atvieglinājumiem jaunais gads nesīs līdz atbildi visiem mazpulku dalībniekiem uz jautājumu, ko katrs grib zināt: „Kur īsteni tie paliek, tie lati un santimi, kurus es saņemu un izdodu? Kur, bet kur īsti izdots tiek, un kāpēc to vairs nav?“ . . . Uz šo interesanto jautājumu jaunais gads ikvienam mazpulka dalībniekam atbildēs Mazpulka dalībnieka personīgā grāmatvedībā. Mazpulka dalībnieka personīgās grāmatvedības vešana ar 1939. gada 1. janvari būs obligata visiem mazpulka mazajiem un arī tiem, uz kuriem attiecas atvieglojumi mazpulku laukkopības un sakņkopības grāmatvedības vešanā. Par personīgo grāmatvedību atcerēsimies sekojošo: 1) Mazpulka dalībnieka personīgās grāmatvedības paraugs līdz ar paskaidroju-

miem un pamācību jau dabūjams LLK Rakstu apgādā Jelgavā, par 10 sant. eksemplārā. 2) Mazpulku mazajiem, visjaunākajiem (līdz pilniem 10 gadiem) savā personīgā grāmatvedībā jāieraksta tikai katras dienas ieņēmumi un izdevumi, neprasot obligati izdevumu grupējumu. 3) Vecākiem mazajiem (no 10—12 gadu) un dalībniekiem (līdz 13 gadiem, vai kas pirmo gadu strādā mazpulkā) prasīs obligāti pilnīgu personīgās grāmatvedības vešanu līdz ar noslēgšanu pa mēnešiem, izdevumu grupējumu u. t. t. Taču šis izdevumu grupējums un saskaitijums pa mēnešiem ir tik interesants, ka esmu pārliecināts, tas jums visiem ļoti patiks. To varēs ar lielu interesi izpildīt arī visi tie, kam tas neobligats, jo vēlams tas ir, bet šai vēlamībai vēl klāt nāk lieliskā skaidrība: „Redz, kur man tas lats ar santimiem aizskrējis! Pēdas visas rokā! Nu uzreiz var zināt, kur to uz priekšu laist, kur saturēt, kur makā ieslodzīt!"

Šī skaidrība, jaunie draugi, tad nu arī ir tā, kas jums jaunā gadā pašķirs ceļu uz lielām un labām lietām. Personīgā grāmatvedība jums visiem nemanot iemācīs to labo īpašību, ar kuru netikai Amerikā, bet mūsu pašu zemē jauni un centīgi cilvēki var tikt pie turības. Šai īpašībai nevajaga arī nemaz sveša vārda, jo mēs itin labi to pazīstam kā taupību un naudas izdošanu tikai tur, kur tas ir nepieciešams. Personīgā grāmatvedība rādīs jums ceļu arī uz kārtību, jo šis darbs tikai tad ir skaists un vērtīgs, ja to izpilda kārtīgi, apzinīgi, vienmēr un nekad neko neaizmirst. Un kam tad nu gan lai būtu visas šīs īpašības, ja ne jums, kam jaunas, skaidras galvas uz pleciem! Grāmatvedības parādīšanu no visiem prasīs arī mazpulku darbu skatēs, un tās izpildīšanu ievēros arī godalgojot darbu. Un vēl es gribētu jums apgalvot, ka personīgā grāmatvedība var jums ikvienam palīdzēt tikt pašiem pie labākām lietām: žurnāla „Mazpulks", slidām, kabatas naža, jaunas formas cepures u. t. t. Bet kā tad? Vienkārši: jūs, mēneša izdevumus saskaitot, redziet, kur santimi un lati palikuši. Nu lieta skaidra! Par desmit tramvaja braucieniem, kur varēja kājām aiziet, iznāks nākošā mēnesī nazis, par četriem „ķinīšiem" — cepure, bet par piecām tāfelēm šokolādes, kuru nenoēšanas dēļ nākamā mēnesī tāpat sveiks un vesels būsi, iznāks „Mazpulka" abonements. Bet kā pie slidām, taupīgi dzīvojot, tikt, nu — to jūs paši izrēķināsat.

Aizsaules ceļos

Š. g. 24. oktobrī miris mūsu centīgais mazpulka dalībnieks

Ansis Einfelds.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

256. Dundagas mazpulks.

Š. g. 27. oktobrī uz mūžu aizmigusi mūsu čakla dalībniece

Milda Ēdolfs

Viņu mīļā piemiņā paturēs

836. Rīgas Jāņa Cimzes mazpulks.

Š. g. 29. oktobrī pēc grūtām ciešanām miris mūsu čaklais mazpulka dalībnieks

Arnolds Seržans

dzim. 1926. gada 2. martā.

Par viņu sēro

444. Saikavas-Lejas mazpulks.

Š. g. 4. okt. uz mūžu no mums šķīrās vadītāja palīgs

Pēteris Bīlands.

Par viņu sēro

625. Kandavas mazpulks.

1938. g. 31. oktobrī, sprāgstot lielgabala granatai, traģiskā nāvē miris mūsu mīļais mazpulka dalībnieks

Osvalds Armfelds,

dzim. 1925. g. 1. janvarī.

Pēc viņa sēro

671. Mēra mazpulks.

Mūsu mīļā un čaklā 1084. Daugavpils dzelzceļnieku mazpulka dalībniece

Regīna Straume,

dzim. 1919. g. 6. februarī,

šķīrās no mums uz mūžu 1938. gada 5. novembrī.

Viņu piemiņā paturēs

1084. Daugavpils dzelzceļnieku mazpulks.

Praktiski norādijumi dziju krāsošanas sacensībām

L. LIEPIŅA

Lai dzijas iznāktu vienādas, tās krāsojot jācilā

Mazpulku dalībnieces, ja gribiet, lai nākošās vasaras krāsošanas sacensībās jums labi veiktos, sāciet mācīties un vingrināties jau tagad, vērīgi sekojot dotajiem norādījumiem un cenšoties tos pareizi pildīt.

Vispirms apskatīsim sagatavošanos krāsošanai un krāsošanas pamatnoteikumus.

Pirms darba sākšanas ir jāgādā, lai pie rokas būtu viss, kas krāsojot būs vajadzīgs (skat. „Mazpulka" 11. numurā). Pašai krāsotājai jābūt apģērbtai tā, lai tērps netraucētu strādāšanu. Piemērotāki būtu ģērbties plānākā kleitiņā, īsām piedurknītēm, ar tumšu priekšautiņu priekšā un lakatiņu galvā. Ņemot vērā, ka arī uzmanīgi rīkojoties krāsa var nejauši notraipīt drānas, vilksim mugurā vecāku un tumšāku kleitiņu.

Lai dziju šķeteres krāsojot neizjuktu, tās pirms krāsošanas ir rūpīgi jāpārsien. To izdara ar stipru linu vai kokvilnas diegu, vai, vislabāki, ar tievāku aukliņu. Pārsiešanu izdara 3—4 vietās, pavisam vaļīgi, jo stingri pārsietās vietas krāsojot nokrāsojas bālāki, un dzija iznāk raiba. Lai zinātu, cik krāsas un citu līdzekļu jāņem krāsošanai, dzija pirms krāsošanas jānosver. Ja grib, lai krāsošana labi izdotos, krāsojamā šķetere nedrīkst būt pārāk liela (apm. 100 g smaga), tai jābūt tīrai, tāpēc tā iepriekš mazgājama siltā ziepju putu ūdenī. Mazgāšanai labas ir parastās veļas ziepes, bet ja dzija stipri netīra, var lietot arī zaļās ziepes. Nekad mazgājamam ūdenim nedrīkst liet klāt ziepju zāles, jo tās vilnu stipri bojā. Ja ūdens ļoti ciets, to var mīkstināt, pieliekot nedaudz sodas. Mazgāšanai ūdens jāņem silts (apm. 30° C), jo karstā ūdenī mazgājot dzija stipri saveļas. Ziepes vispirms izkausē karstā ūdenī, pēc tam pielej tik daudz remdena ūdens, lai, dzijas mazgājot, tās būtu ūdenī brīvi. Cietās ziepes pirms šķīdināšanas sakasa ar nazi. Uz 100 g mazgājamās dzijas ņem 1—3 ēdamkarotes sakasītu ziepju.

Kad mazgājamais ūdens sagatavots, dzijas var sākt mazgāt. To izdara, dziju abām rokām ziepju ūdenī viegli spaidot, jo beržot dzija stipri savelsies. Kad dzija labi izmazgāta, abām rokām labi nospiež (nogriezt nedrīkst!) lieko mitrumu un liek skalojamā ūdenī, kas nedrīkst būt siltāks par iepriekšējo. Skalojamos ūdeņus maina, kamēr tie vairs nepaliek nedzidri. Tas norādīs, ka izskalotas visas ziepju atliekas. Pēc liekā mitruma nospiešanas izmazgātās dzijas tūlīt krāso. Jo labāki šķiedra būs izmazgāta, jo labāki tā nokrāsosies.

Krāsošanas pamatnoteikumi.

1. Lai dzijas nokrāsotos vienādi, tām pirms likšanas krāsojamā šķidrumā ir jābūt vienmērīgi mitrām. Ja dzijas mazgātas agrāk un jau izžuvušas, tās ieteicams iemērkt remdenā ūdenī jau pāris stundas pirms krāsošanas. Liekot krāsā, lieko mitrumu nospiež.

Dzijas pirms mazgāšanas vaļīgi jāpārsien

2. Krāsojamam šķidrumam dzija pilnīgi jāapņem, un to aprēķina 2½—3½ litru uz 100 g krāsojamās šķiedras. Krāsošanai parocīgāki ņemt dziļāku katliņu. Ja krāsojamā šķidruma būs par maz, krāsojums iznāks laukumains. Ja krāsojamais šķidrums ir novārijies, to papildina, dzijas iepriekš no katla izceļot.

3. Krāsošanai jāņem dabiski mīksts ūdens, jo cietā ūdenī krāsojot kaļķa nogulšņi var radīt traipus.

4. Pirms dziju likšanas krāsā, krāsvielām jābūt labi izšķīdušām. Krāsas stiprums un tonis iepriekš jāpārbauda, nokrāsojot paraudziņu.

Ziepju sagriešana

5. Visa šķiedra krāsā liekama uz reizi, to ātri iegremdējot.

6. Krāsojot dzijas vāramas uz lēnas uguns, jo, strauji vāroties, tās var iznākt laukumainas un saveļas. Vāra lēni 10 līdz 15 minūtes, tad 1 stundu tur pie 80° līdz 90° C (novelkot katlu uz plīts malas).

7. Krāsošanas laikā dzijas bieži, bet uzmanīgi jācilā.

8. Jo ilgāki dzijas stāv krāsā, jo tās kļūst tumšākas. Izturīgāku krāsu iegūsim, ja ļausim dzijām krāsojamā šķidrumā atdzist.

Dziju mazgāšana ziepju putās

9. Pēc krāsošanas dzijas pamatīgi jāskalo. Krāsā atdzesētu dziju skalo remdenā ūdenī, neatdzesēto — vispirms karstā, tad remdenos ūdeņos. Ūdeņus mainot, skalo, kamēr ūdens vairs neiekrāsojas.

10. Pēc skalošanas šķeteres ar abām rokām nospiež un izžauj uz kārtīm vai dēļiem, tās bieži apgroza, iepriekš nospiežot apakšējā galā sakrājušos ūdeni.

Visus šos noteikumus ievērojot, par labu iznākumu varēsim būt drošas.

Nākošajā „Mazpulkā"" dosim pamācību krāsošanai ar augu krāsām.

Dziju nospiešana

Kas jādara Ziemassvētku brīvlaikā

Agr. K. ĶIRSIS

Ziemassvētkus visvairāk gaida jaunatne, it sevišķi bērni. Šie svētki ir īsti ģimenes svētki, kad pie svētku eglītes sapulcējas lielie un mazie, lai, svecīšu mirdzumā un kopējai Ziemassvētku dziesmai skanot, katrs apņemtos vēl labāks, skaidrāks kļūt. Mazpulku dalībniekiem jāgādā par to, lai pašu ģimenē savās mājās netrūktu svētku eglītes. Eglīte var būt lielāka vai mazāka ar daudzām vai arī tikai ar dažām svecītēm. Tomēr, lai ar cik niecīga tā būtu, tā katrā mājā, katrā ģimenē ienesīs jaunu siltumu, dos sirdij jaunu prieku. Pie svētku eglītes savās mājās mazpulku dalībniekiem jāaicina visi mājas iedzīvotāji, it sevišķi bērni, bet neaizmirstot arī vecākos cilvēkus. Sevišķi tie, kuri ir atstāti, vientuļi, šinīs gaišajos miera svētkos alkst pēc sirsnības, pēc svecīšu mirdzuma un siltuma.

Neviens mazpulks nedrīkst Ziemassvētkos aizmirst daudzbērnu ģimenes savā apkārtnē, kur bērni parasti trūcīgāki, kur bieži vien trūkst zaļās eglītes un mirdzošo svecīšu. Tās vēlams pirms svētkiem visam mazpulkam kopēji vai arī dažiem mazpulka pārstāvjiem apciemot un sagādāt tiem svētku pārsteigumu, kaut ko uzdāvinot. Nav tik svarīgs dāvanas lielums, kā gan sirsnība, ar kādu šo dāvanu pasniedz. Eglīte ar dažām svecītēm un svētku piparkūkām jau katram bērnam ir liela un mīļa dāvana.

Pa pagājušā gada pēdām uz priekšu

Lauku mazpulkiem jāatceras arī pilsētnieku bērni, sevišķi tie, ar kuriem vasarā satikušies kopējās sanāksmēs un sacīkstēs un pirms svētkiem jānosūta tiem pa eglītei vai kādam dāvanu sainītim ar lauku ražojumiem: gabaliņu gaļas, sviestu, kādu kilogramu putraimu vai miltu.

Pilsētu mazpulkiem savukārt jāzina, ka lauku bērni priecājas par katru saldumu, piparkūku vai kādu svētku eglītes rotājumu, ko tie Ziemassvētkos saņem, un pilsētā taču bieži vien to ir par daudz. Savstarpējā apdāvināšanās svētkos ir ļoti jauka ieraša, kura mazpulkiem jāizveido pēc iespējas plaši, un visā jaunatnē jānostiprina apziņa, ka draugi mums ir visur: pilsētās un uz laukiem.

Mazpulka dalībnieki - skolēni Ziemassvētku brīvlaikā ir atbrīvoti no parastajiem skolas uzdevumiem. Viņiem svētku brīvlaiks jāizmanto atpūtai, spēku krāšanai, un labākā atpūta pēc skolas — ir fizisks darbs. Tāpēc neviens mazpulka dalībnieks lai nepaliek mājā, bet brauc līdz tēvam vai brālim, kas rīta agrumā dodas uz mežu ziemas darbos. Neviena dalībniece lai neaizmirst palīdzēt mātei vai māsai govis pabarot un izslaukt, jo nākošā vasarā taču mazpulkos sacensības govju slaukšanā. Uzvara tai tuvāk, kurai būs vairāk prakses. Tāpat pārējos nama mātes darbos Ziemassvētkus gaidot lai dalībnieces un dalībnieki būtu čakli palīgi. Darbu netrūkst ne lauku sētā, ne pilsētas dzīvoklī.

Un kur tad garās svētku dienas — tad slēpes un slidas lai būtu katra mazpulka dalībnieka draugi. Ar slēpēm un slidām gan vienatnē, gan pulkā var baudīt daudz jauku brīžu. Fiziskais darbs un ve-

sēlīgā izprieca uzlabos katra dalībnieka labsajūtu, cels dzīves prieku un atjaunotiem spēkiem katrs varēs atgriezties skolā.

Mazpulku jaunatnei Ziemassvētku brīvlaikā vai arī vēlāk ziemā savā pagastā un pilsētā jānoorganizē ilggadīgu strādnieku, amatnieku un saimnieku godināšana. Dažreiz viens otrs darbinieks ir saņēmis godalgu vai apbalvojumu pļaujas svētkos, strādnieku vai valsts svētkos, bet tuvākā sabiedrība kādreiz to pat nezina. Mazpulki, sarīkojot godināšanu, apvienojot ar t. s. „vakarēšanu", varētu turienes sabiedrībai noskaidrot apbalvojuma nozīmi. Nevajag rīkot plašu sarīkojumu ne biedrības namā, ne skolā, bet tieši pašas godinamās personas mājā. Mazpulka vadītājs vienojas ar godinamo personu un mazpulka dalībnieki lūdz ierasties kādā pievakarē godinamās personas mājās — tuvākos radus, draugus un kaimiņus, lai kopīgi pieminētu godinamās personas darbus un nopelnus, pārrunātu agrāko laiku sadzīves un tagadējā laika jautājumus, kopēji padziedātu, parotaļātos, padejotu. Mazpulka dalībnieki šādā „vakarēšanā" var apsveikt un iepriecināt godinamo ar kādu velti — adresi, ar ziediem vai kādu citu pašu mazpulka dalībnieku darināto dāvanu.

Pēc šādas „vakarēšanas" tās dalībnieki jutīsies tuvāki, draudzīgāki, kā vienas kopējas saimes locekļi un savstarpējās pārrunās, dziesmās un sadzīvē veicinās saprašanās un vienības garu vecās un jaunās paaudzes starpā. Arī pašam godinamam šāds vakars būs patīkamāks un mīļāks, un viņam dāvātā sirsnība vēl ilgi paliks atmiņā. Jaunās paaudzes atzinība un līdzdalība krietna darba godināšanā būs liels gandarijums darba veicējam un pašai jaunatnei jauks piemērs — būt uzticīgai darbam un pienākumam. Šāda „vakarēšana", savienota ar nelielām svinībām, jaunatnei dotu daudz vairāk laba un vērtīga nekā parastais izrīkojums un nostiprinās mūsu tautā labos senču tikumus — satikties radam ar radu, kaimiņam ar kaimiņu tuvā draudzībā un savstarpējā uzticībā.

Draudzīga slēpotāju saime priecājas par mūsu dzimtenes krāšņumu

Svētku brīvlaikā mazpulku dalībnieki var paināteresēties arī par savas dzimtas pagātni, par tās agrākiem priekštečiem, uzzinot katra priekšteča vārdu, uzvārdu, nodarbošanos, panākumus dzīvē, dzimšanas un miršanas gadu u. c.

Šīs ziņas var ievākt vai nu no vecākiem cilvēkiem un veciem dokumentiem, vai arī pagasta un pilsētu arķīvos un baznīcu grāmatās.

Ievāktās ziņas ierakstamas kādā burtnīcā vai kladē, ierādot katrai personai pēc vajadzības vienu vai vairākas lapas.

Šādai dzimtas radu rakstu grāmatai vajadzētu būt katrā latviešu dzimtā un glabāties no paaudzes uz paaudzi, atzīmējot vienmēr svarīgākos notikumus un sasniegumus dzimtā. Šāda grāmata būtu katras dzimtas gods un svētums, kas rādītu, kā dzīvojuši un ar kādām grūtībām cīnijušies mūsu senči un tomēr visas tās pārvarējuši. Tas būtu labākais paraugs jaunatnes turpmākam darbam un dotu sajūsmu, spēku un drosmi visas dzīves grūtības pārvarēt un vienmēr cieši turēties pie savas dzimtas un cilts, pie savas tautas un valsts.

Kā aizsargāties no ķīmiskām kaujas vielām

Agr. K. PELĒĶIS

Iperita tērpos un gāzmaskās ietērpti

Jau senatnē bija pazīstamas daudzas vielas, kas ļauni iedarbojās uz cilvēka organismu un daudzos gadījumos izsauca nāvi. Pasaules karā lietoja nāvētājas vielas — sākumā tikai gāzveidīgā stāvoklī, bet vēlāk šķidrā (miglas) un pat cietā (dūmu) veidā. Ķīmiskās kaujas vielas sākumā apzīmēja par „kaujas gāzēm" jeb vienkārši „gāzēm". Tagad šo nosaukumu vietā stājies īstenībai vairāk pieskaņots nosaukums — „ķīmiskās kaujas vielas". Ķīmisko kaujas vielu ir 15—18 kopskaitā. Ķīmisko kaujas vielu indīgā iedarbošanās atkarīga no trim apstākļiem: 1) vielas ķīmiskā sastāva, 2) vielas daudzuma jeb koncentracijas saindētā atmosferā un 3) iedarbības ilguma. Ķīmisko kaujas vielu uzdevums — iznīcināt pretinieku vai vismaz padarīt to kaujai nespējīgu vai arī apgrūtināt pretinieka darbību, piespiežot to darboties maskā.

Vielas ar augstu indīguma pakāpi jau īsā laikā nodara pretiniekam lielus zaudējumus un satricina tā garīgos spēkus. Aizsargāšanās pret šādām vielām ir daudz grūtāka, jo katra nokavēšanās aizsargu līdzekļa lietošanā un nolaidīga rīcība prasīs lielus upurus.

Personīgais aizsargāšanās līdzeklis pret ķīmiskām kaujas vielām ir gāzmaska un aizsargtērps. Gāzmaska rada darbības traucējumus cilvēka garīgā un fiziskā darbā. Tiek traucēta domāšanas spēja, apķērība u. t. t. Šos traucējumus var samazināt, vingrinoties gāzmaskas uzģērbšanā un darot dažādus darbus gāzmaskās. Gāzmaska noder elpošanas un redzes organu aizsardzībai pret ķīmiskām kaujas vielām. Gāzmaska sastāv no respiratora vai filtra, sejsegas un somas.

Elpojot saindēto gaisu sūc caur respiratoru, kas attīra indīgās vielas, un elpošanas organos nonāk tīrs gaiss. Respirators sastāv no skārda kārbas, kurā atrodas filtra slāņi: dūmu filtri, aktivā ogle un ķīmiskais filtrs. Oglei piemīt īpašības uz savas virsmas aizturēt garām plūstošās gāzveidīgās kaujas vielas daļiņas, kuras it kā pielīp pie aktivās ogles (tās absorbē ogles virsma). Jo lielāka būs ogles virsma, jo vairāk sīko daļiņu tā aizturēs. Labas aktivas ogles var pagatavot no kokosriekstu čaulām, kūdras, ķiršu kauliņiem, tos speciāli apstrādājot. Skuju koki aktivās ogles pagatavošanai neder. Aktīvā ogle pilnīgi saista tās kaujas vielas, kas gaisā ir tvaikos, un pa daļai arī gāzes.

Pilnīgai gāzu saistīšanai lieto ķīmisko filtru, kas sastāv no speciāli pagatavotiem graudiem, kuru saturā ir bimšteins, piesātināts ar sārmu vielām.

Indīgo dūmu aizturēšanai respiratorā iebūvē organisko šķiedruvielu slāni. Jo biezāka dūmu jeb arsēna filtra kārta, jo labāki saistīs dūmus un dūmveidīgās kaujas vielas, bet elpošana būs grūtāka.

Sējsega. Sejsega noder sejas, elpošanas un redzes organu aizsargāšanai. Sejsegu gatavo no gumijas, gumijotas drēbes vai ādas. Sejsegas malas blīvi piekļaujas sejai. Sejsegu sejai piestiprina ar elastīgām lentām, kuru garumu iespējams regulēt.

Acu augstumā sejsegā ierīkotas stikla

acenes. Lai mazinātu aceņu svīšanu, tās iezież ar pretsvīšanas ziedi.

Izelpotais gaiss nonāk atpakaļ sejsegā, no kurienes izplūst ārā, vai arī caur respiratoru vai speciāli ierīkotu izelpošanas vārstuli. Respiratoru pievieno sejsegai, vai nu tieši ieskrūvējot sejsegas apakšējā daļā, vai arī pievienojot ar rievainu šļūteni. Gāzmaska nēsājama kreisajos sānos.

Gāzmasku glabāšanai noder somas, kuras gatavo no brezenta vai izturīga skārda.

Lietojot gāzmasku, jāievēro, ka tikai labi pielāgota un labi uzģērbta gāzmaska pasargās no ķīmiskām kaujas vielām.

Pielāgojot gāzmasku, jāraugas, lai sejsega blīvi piekļautos sejai. Sejsega nedrīkst spiesties miesā un traucēt elpošanu.

Acenēm jāatrodas acu augstumā. Piestiprinātājas lentas jāpielāgo tā, lai tās stingri turētu sejsegu pie sejas, bet lai nespiestu galvu, kas var radīt galvas sāpes. Lentām jābūt stiprām, lai, arī straujāk galvu pagriežot, sejsega blīvi turētos pie sejas.

Ieteicams gāzmasku pārbaudīt gāzu kamerā uz blīvumu.

Gāzmasku uzģērbšana. Pēc ķimiskā traukšņa vai arī kad sajūt kaujas vielas, gāzmaska nekavējoties jāuzģērbj. Uzģērbšanu izdara šādi (plkv. A. Ozola. Pasivā gaisa aizsardzība.):

1) Ar labās rokas īkšķi nedaudz pacelt kārbas nēsājamo lentu, izvilkt cauri kreiso roku un nostādīt ķermeņa priekšā.

2) Ar kreiso roku aptvert kārbu, ar labo roku atraut vāku.

3) Nomainot kreisās rokas stāvokli, ar labo roku satvert gāzmasku aiz sejsegas acenēm, izņemt gāzmasku no kārbas un pacelt sejsegu sejas augstumā. Aizturēt elpu.

4) Izstiept zodu uz priekšu, satvert ar abām rokām pakauša lentas tā, lai īkšķi atrastos zem tām, ielikt zodu pēc iespējas dziļi sejsegā un vilkt lentas pāri galvai.

5) Aizkabināt kakla lentu aiz kāša. (Ja kakla lenta piestiprināta abos galos, tad šis paņēmiens atkrīt.) Sākt lēnām un dziļi elpot.

Gāzmaskas pareiza uzlikšana

6) Sakārtot piestiprinamās lentas un pārbaudīt, vai sejsega labi pieguļ.

7) Aiztaisīt somu un novietot gar sāniem.

Gāzmaskas noģērbšana.

Gāzmasku drīkst noģērbt tikai pēc signala vai rīkojuma šādā kārtībā:

1) Novietot somu ķermeņa priekšā.

2) Atkabināt kakla lentu. (Ja nav piekabināta, tad šis paņēmiens atkrīt.)

3) Iebāzt īkšķus zem pakauša lentām, mazliet pacelt lentas un stumt lokveidīgi uz priekšu, ļaujot sejsegai slīdēt uz leju.

Pēc gāzmaskas noņemšanas jāsāk lēnām elpot, lai pierastu pie āra gaisa.

Skābekļa aparāta pārbaudīšana

Turpināsim tautas tradiciju vākšanu

A. KASANDRIS, 127. Seces-Sērenes mazpulka diženais

Redakcijas piezīme. Ievietojot šo rakstu, aizrādam, ka raksta autors A. Kasandris ir viens no pirmajiem, kas atsaucies uz aicinājumu vākt tautas gara mantas un savā dzimtajā pagastā izstaigājis visas mājas, iztaujādams un atzīmēdams visu dzirdēto. Ieteicam rakstu rūpīgi izlasīt un sniegtos norādījumus ievērot un vēl kuplākā skaitā kā līdz šim piedalīties tautas tradiciju vākšanā.

Noslaucīdami no pieres pagājušās vasaras pēdējā darba sūros sviedrus, klusi pie sevis domājam — nu gan vajadzētu atpūsties, bet te atkal LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa aicina mūs visus, aktīvi — daudz aktīvāki kā līdz šim piedalīties tautas tradiciju vākšanas darbā — sacensībā. Šādu aicinājumu LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa mēnešrakstā „Mazpulks" pirmo reizi iespieda pirms diviem gadiem, un tagad varam teikt, ka šis aicinājums nav palicis bez sekmēm. —

Palasot „Mazpulku", varam konstatēt, ka iesākumā šo darbu t. i. tautas tradicijas krāja tikai daži mazpulku dalībnieki. Tā bija bēdīga parādība, bet „Mazpulks" savu aicinājumu vairākkārt atkārtoja. Tad tautas tradiciju vācēju skaits pamazām palielinājās, bet, tomēr tas joprojām vēl ir niecīgs. Turpinot tautas tradiciju vākšanu, LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas un Latviešu Folkloras krātuves lūgums ir, kā jau agrāki aizrādīts, ka tautas tradicijuvākšanas darbā-sacensībā vajadzētu piedalīties, ja vien iespējams, katram dalībniekam un dalībniecei. Tāpēc padomājiet it visi par to. Izlasat visus dotos norādījumus par tautas tradiciju vākšanu „Mazpulkā" un savāciet, uzrakstiet visas dzirdētās, ne grāmatās lasītās tautas gara mantas, kā: mīklas, parunas, sakamvārdus, teikas un pasakas.

Šis darbs, ir svētīgs darbs. Tautas gara mantas vākdami, mēs tās sākam ikdienišķi daudzināt, līdz ar to sevī ieaudzinam pareizu tautas gara mantu izpratni — tā ieaudzinot arī nacionālu lepnumu un pašapziņu, kuras nekad un nevienam mums nebūs par daudz. Cik iepriecinoša parādība, ka tagad mēs sevišķu vērību arvien vairāk piegriežam mūsu pašu tautas senatnei, viņas senām parašām. Un cik jauki, ka arvien biežāki mēs dzirdam vai paši skandinam mūsu skaistās tautas dziesmas, kuras pauž mūsu senču darba un tikumu mīlestību, viņu priekus un bēdas. Cik patīkami, ka garajos rudens vakaros sapulcējamies vienviet uz mūsu senču tradicionālo vakarēšanu. Cik patīkami, ka „šīberu" vietā sākam dejot pašu — tautiskās dejas.

Līdz šim veiktais darbs ir droša liecība ka, turpinot tautas parašu vākšanu, mēs godam veiksim šo uzdevumu visā pilnībā.

No tiem apvidiem, kur atsaukušies cilvēki — kam mīļa bijusi savas tautas senatne, — iesūtīts diezgan daudz ziņu, bet kur tādu krājēju nav bijis, tur lielā daļa no Latvijas pagastiem, pat veseli novadi ir snieguši tikai pa kādai dziesmiņai. Bet lai varētu noskaidrot, kādos apvidos un kādā veidā izplatīta katra paraša, vajadzīgas ziņas no visām Latvijas malām, un jo bagātākas un daudzpusīgākas tās, jo labāk.

Šis darbs mums ir jāveic cik iespējams drīzi, jo ar katru gadu kāds no šiem vecajiem cilvēkiem aiziet aizsaulē, sev līdzi aiznezdami arī tās daudzās tautas gara mantas, ko tie savā laikā saņēmuši no iepriekšējām paaudzēm. Nekad nedomājiet, ka to, ko Jūs pašlaik dariet, ir, varbūt, jau citi padarijuši. Labāk uzrakstīt desmit mazvērtīgus variantus nekā vienu vērtīgu — mazpazīstamu atstāt neuzrakstītu. —

Stājoties pie šī darba, ikvienam no mums jāpatur prātā, ka mūsu uzdevums un pienākums pret savu valsti un tautu ir — celt viņas senatni atkal godā.

Varu aizrādīt, ka, iesūtot savāktos materiālus, nekad nevajaga aizmirst atzīmēt teicēja vārdu, uzvārdu, vecumu, māju un pagasta nosaukumu. Šādas ziņas jāatzīmē arī pašiem vācējiem par sevi. Visi savāktie materiāli jānosūta LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai Jelgavā, Viestura piemiņas pilī.

Par tautas tradiciju vākšanu kā mazas atzinības balvas par lielāko un pareizāki (noteikumiem atbilstoši) uzrakstīto variantu skaitu savācējiem Latvijas Folkloras krātuve piešķir daudzas vērtīgas grāmatas. Tāpēc, jaunie draugi, apstaigājiet sava pagasta vecākos ļaudis, pavaicājiet tiem, tie jums labprāt palīdzēs,

Novēlu visiem — labas sekmes!

un ja būsat čakli rakstītāji, tad skaistākā balva būs jūsu.

Ja kādreiz šinī darbā rodas nepatikšanas vai sarūgtinājumi un jūs gribat pamest to nepaveiktu, tad mans lūgums — neapstājaties pusceļā. Ticēdami, ka sūram darbam saldi augļi, izdariet šo darbu pilnīgi.

Lūdzam pasteigties ar abonementu atjaunošanu 1939. gadam!

Atklāta parakstīšanās uz LLK izdodamiem žurnaliem:

	Abonēšanas maksa gadā Ls	pusgadā Ls
„SĒTĀ UN DRUVĀ" iznāk katru nedēļu. Atb. red. agr. **V. Šneiders.**	5.—	2.50
„LATVIJAS LAUKSAIMNIEKS" iznāk 2 reizes mēnesī . . . . . Atb. red.: agr. **K. Saliņš,** red. A. Punka, pār. red. kollēģ. loc.: prof. Dr. agr. M. Eglītis, doc. J. Sudrabs un inž. A. Zeltiņš.	8.—	4.—
„DĀRZKOPĪBAS UN BIŠKOPĪBAS ŽURNALS" iznāk katru mēnesi . . . Atb red.: doc. agr **J. Sudrabs.**	6.—	3.—
„ZEMKOPIS" iznāk divas reizes mēnesī Atb. red.: agr. **A. Frīdbergs.**	8.—	4.—
„DARBINIEKS" iznāk 2 reizes mēnesī Atb. red : cand. chem. **A. Groskaufmanis.**	6.—	3.50
„MAZPULKS" iznāk katru mēnesi . . Atb. red.: LLK Priekšsēd. **R. Dzērve.** Red. vēl darbojas agr. K. Ķirsis un Ausma Roga.	2.—	1.—
„VADĪTĀJS" iznāk sešas reizes gadā . Atb. red.: cand. theol. **A. Lūsis.** Red. agr. B. Radziņš.	3.—	1.50

Pasūtot „LATVIJAS LAUKSAIMNIEKU" vai „ZEMKOPI" 1939. gadam līdz š. g. 31. decembrim var saņemt „DĀRZKOPĪBAS UN BIŠKOPĪBAS ŽURNALU" par puscenu, t. i. par Ls 3.— gadā vai Ls 1.50 pusgadā.

Pasūtīt var: LLK Rakstu āpgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, pie visiem agronomiskiem darbiniekiem, lauksaimniecības b-bās, piensaimnieku s-bās, kooperatīvos, pagastu valdēs un pasta kantoros. LLK Rakstu apgāda tālr. Jelgava 1000—47. Tek. rēķ. pastā 6056.

Pasteidzaties, 31. decembris vairs nav tālu!

Latvijas Lauksaimniecības kamera

Šachs

R. ŠVARCA vadībā

Uzdevumi

№ 3. K. Kubbels. I god. „Frānkischen Volksblatt"

Mats 2 gājienos.

Baltie: Kb1, Db4, La7, Za2, g4, band. b5, d3,. l5.
Melnie: Kd5, Df2, Te2, c5, Lc1, band. a4, d2, e6, e7, f4.

№ 4. G. Rinks (Barselona) „Deutsche Schachzeitung"

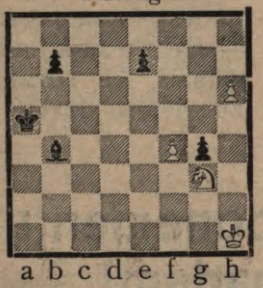

Baltie sāk un uzvar.

Baltie: Kh1, Zg3, band f4, h6.
Melnie: Ka5, Lb4,, band. b7, e7, g4.

Atrisinājumi iesūtami redakcijai līdz 1939. g. 15. janv.

Partijas.

27. novembrī noslēdzās Holandes radio s-bas A. V. R. O. rīkotais astoņu lielmeistaru turnirs. Pirmo un otro vietu izcīnija mūsu kaimiņzemes Igaunijas pārstāvis P. Keress un Amerikas pārstāvis R. Fains.

Abu pirmo vietu ieguvēju savstarpējā cīņā Keress uzvarēja Fainu ar 1,5:0,5, kādēļ Keresam piešķirta uzvara un tiesība cīnīties dēļ pasaules meistara nosaukuma ar A. Aļechinu. Pašreizējais pasaules meistars palika ceturtā vietā. Visbēdīgāki tomēr klājās Floram, kurš bija oficiāli izraudzītais kandidāts cīņai dēļ pasaules meistartituļa — viņš palika pēdējā vietā, neizcīnot nevienu uzvaru. Kā zinams, turnirā katrs ar katru spēlēja divas partijas. Gala rezultats ir šāds:

I—II v. P. Keress un R. Fains ar 8½ p. III v. M. Botviņņiks — 7½ p. IV —VI v. A. Aļechins, M. Eive un S. Reševskis ar 7 p. VII v. H. R. Kapablanka — 6 p. un VIII v. S. Flors ar 4½ punktiem.

Ievietojam dažas A. V. R. O. turnīra partijas.

Partija Nr. 4.
Baltie: R. Fains. Melnie P. Keress.

1) e4—e5. 2) Zf3—Zc6. 3) Lb5—a6. 4) La4—Zf6. 5) 0—0—Le7. 6) De2—b5. 7) Lb3—d6. 8) a4—Lg4. 9) c3—0—0. 10) a:b5—a:b5. 11) T:a8—D:a8. 12) D:b5?—Za7. 13) De2—D:e4. 14) D:e4—Z:e4. 15) d4—L:f3. 16) g:f3—Zg5. 17) Kg2—Tfb8. 18) Lc4—e:d4. 19) c:d4—Ze6. 20) d5—Zc5. 21) Zc3—Zc8. 22) Tfe1—Kf8. 23) Te2—f5. 24) Zb5—Zb6. 25) b3—Z:d5! 26) Zd4—Zb4!! (draud d6—d5 un baltie netiek pie bandinieka atgūšanas). 27) Ld2—d5! 28) L:b4—T:b4. 29) Zc6 (liekas, ka baltie stāvokli izlīdzinājuši, bet . . .) 29) . . .d:c4!! (lieliski!) 30) Z:b4—c:b3. 31) Zd5—Zd3!. 32) Td2—b2. 33) Td1—c5. 34) Tb1—c4. 35) Kf1—Lc5. 36) Ke2—L:f2. 37) Ze3—c3! 38) Zc2—Ze1!! 39) Za3—Lc5. 40) K:e1—L:a3. 41) Kd1—Ld6. 42) Kc2—L:h2. 43) Th1—Le5. 44) T:h7—Kf7. 45) Th1—g5! 46) Te1—Kf6. 47) Tg1—Kg6. 48) Te1—Lf6. 49) Tg1—g4! (uzbrūk abos spārnos). 50) f:g4—f4! 51) g5—Ld4. 52) Td1—Le3! 53) K:c3—Lc1. 54) Td6+—K:g5. 55) Tb6—f3. 56) Kd3—Kf4. 57) Tb8—Kg3 un baltie padevās. Skaista partija!

Nākošā partijā apskatīsimies kā spēlē Pad. Savienības meistars Botviņņiks, kurš turnirā izcīnija III vietu.

Partija Nr. 5.
Baltie: Botviņņiks, melnie: bij. pasaules meistars Kapablanka.

1) d4—Zf6. 2) c4—e6. 3) Zc3—Lb4. 4) e3—d5. 5) a3—L:c3. 6) b:c3—c5. 7) c:d5—e:d5. 8) Ld3—0—0. 9) Zge2—b6. 10) 0—0—La6. 11) L:a6—Z:a6. 12) Lb2—Dd7. 13) a4—Tfe8 14) Dd3—c4. 15) Dc2—Zb8. 16) Tae1—Zc6. 17) Zg3—Za5. 18) f3—Zb3. 19) e4—D:a4. 20) e5! (sākas sarežģijumi). 20) . . . Zfd7. 21) Df2—g6. 22) f4—f5. 23) e:f6—Z:f6. 24) f5—T:e1. 25) Tfe1—Te8. 26) Te6!—T:

e6. 27) f:e6—Kg7. 28) Df4—De8. 29) De5—De7. 30) La3!! (pārsteidzošs upuris) 30) . . . D:a3. 31) Zh5+!! (vai izmisums? — nē, ģeniāla kombinācija!) 31) . . . g:h5. 32) Dg5+—Kf8. 33) Df6+—Kg8. 34) e7 (līdz šai vietai pat Kapablanka cerēja uz mūžīgo šachu. Cik tā|redzīgs bijis Botviņņiks, to redzam tikai 38. gājienā) 34) . . . Dc1+. 35) Kf2—Dc2+. 36) Kg3—Dd3+. 37) Kh4—De4+. 38) K:h5!—De2+. 39) Kh4—De4+. 40) g4—De1+. 41) Kh5 un melnie padevās.

Abas ievietotās partijas laikam būs visskaistākās visā turnirā.

Redakcijai iesūtīti lūgumi, paskaidrot, kā lasamas šacha partijas. Šo lūgumu labprāt arī izpildām.

Lai spēlētās partijas varētu pierakstīt — tiek lietots starptautiski pieņemts šifrs. Latviešu valodā karalis tiek apzīmēts ar burtu K., dāma — D., laidnis L., Zirgs — Z., tornis — T.

Bandiniekus parasti sevišķi neapzīmē, bet norāda vienīgi lauciņu, uz kura viņš stāv, jeb iet, resp. sit. (piem. de — nozīmē, kā bandinieks no d lauciņa sit uz e lauciņu.).

Figuru darbības apzīmēšanai lieto šādas zīmes:

: nozīmē, ka viena figura s i t otru (lieto arī zīmi ×).
+ apzīmē, ka karalim pieteikts š a c h s (karalis apdraudēts).
× — ka karalim pieteikts m a t s.
0—0 — īsā rokāde (kad karalis roķejas ar tuvāki stāvošo torni).
0—0—0 — garā rokāde (karalis roķejas ar dāmas spārna torni).
! — labs gājiens (ja vairākas zīmes — gājiens sevišķi labs).
? — slikts, kļūdains gājiens.

Partijas var pierakstīt divējādi. Pirmkārt, var norādīt no kura uz kuru lauciņu figura iet (piem. Dd1—d3, jeb arī vienkārši Dd3).

Tomēr dažos gadijumos tādas figuras kā tornis un zirgs, liek mums partijā dažus gājienus pierakstīt pēc pirmā veida, t. i. apzīmējot, no kura lauciņa uz kuru šī figura iet, resp. sit, jo torņi un zirgi ir katriem kauliņiem divi.

Tagad apskatiet augšā ievietotos uzdevumus. Mūsu priekšā ir šacha galdiņš miniaturā. Katrs lauciņš apakšējā malā apzīmēts ar savu burtu, un sākot no kreisās puses šādā kārtībā: a, b, c, d, e, f, g, h.

No apakšas uz augšu katrs lauciņš apzīmēts ar cip. 1—8.

Paņemiet savu galdiņu un apzīmējiet tāpat, tikai nepieciešami ievērot, ka apakšējais stāvoklis ir b a l t o kauliņu stāvoklis, (arī uzdevumus risinot, to nedrīkst piemirst) — bet augšējais — melno kauliņu stāvoklis. Tāpat šacha galdiņš vienmēr jānostāda tā, lai baltais stūra lauciņš atrastos pa labi no spēlētāja.

Tagad uzstādiet figuras un sāksim spēlēt. 1) d4—d5 (balto bandinieks no d2 iet uz d4 — melno band. no d7 uz d5).

2) c4—d:c4 (balto band. iet no c2 uz c4 — melno — no d5: uz c4).

3) Zc3—Zf6 (balto zirgs iet no b1 uz c3 — melno zirgs no g8 uz f6). Tagad ņemiet kādu žurnālā ievietoto partiju un sākat vingrināties, pēc dažiem mēģinājumiem varēsiet lasīt un pierakstīt spēlētas partijas.

Redakcija arī turpmāk ievietos nepieciešamās pamācības iesācējiem.

799. Trikatas mazpulka dalībnieces pie rokdarbiem domā arī par šacha uzdevumiem

Pašu darbs

DĀVANA

R. Dārziņš, 20. Stāmerienas mazp. dal.

Knak...! Knak...! aiz sienas dauzas Jancis. Viņš ir augšā un vedina arī mani uz darbu. Mēs abi gribam izdarīt labu darbu: sagādāt prieku tēvam.

Uz rijas zārdiem jau no pagājušā pavasara mums glabājas gara kārts, kuru mēs atvilkām no meža un paslēpām rijā. Tagad tā guļ mūsu priekšā, nokrāsota koši balta. Neviens mājnieks to vēl nav redzējis. Un tas ir labi. Paslepus mēs nodarinājām katru zariņu. Tas notika svētdienā, kad mājnieki bija baznīcā. Vienīgais, kas zina mūsu noslēpumu, ir vectēvs, bet arī tas klusē.

„Janci, vai kniebles paņēmi?" es jautāju draugam. „Jā, viss kārtībā. Kniebles ir!" attrauca Jancis.

Vecajā rijā ir bieza tumsa. Jancis dusmojas, ka es neesmu paņēmis kādu vajadzīgo stiepuli.

Te mūs iztraucē vectēva balss: „Puikas, ko jūs pa tumsu!" Viņš nāk mūs apraudzīt. „Malači!" vectēvs mūs slavē, aplūkodams nokrāsoto kārti: „Tīri meistara triepiens, bez satecējumiem, tas ir labi!" „Kas tur par labumu, Pēteris nav sagādājis vajadzīgo stiepuli", errojas Jancis.

Ar medijumu. Zīm. P. Kirilovičs, 407. mazp. dal.

Vecpiebalgas baznīca, Zīm. J. Dozītis. 476. mazp. dal.

Sirds man sāp, un kaklā itkā ieķeras kāds kumoss. Jūtu, ka divas siltas piles rit pa vaigiem. Vectēvs mani mierina, teikdams, ka sagādāšot vajadzīgo. Viņš aiziet uz māju un drīz ir atpakaļ, nesdams līdzi stiepuli un kādu papīrā ietītu paku. Kad vajadzīgā stiepule pielikta, vectēvs kā kādu svētumu ņem balto paku un tin vaļā. Mēs paliekam kā brīnumā stāvam, jo vectēva rokās vakara saulē, kas iespīd pa pusatvērtajām rijas durvīm, mirdz karogs — sarkanbaltsarkanais karogs! „Vectēv! Kā tētis priecāsies! Mēs gribējām tēvam iedāvāt karoga mastu, jo naudas karogam mums nav... Vectēv, vectēv, mīļo!"

Mēs gribam viņam pateikties, bet viņš izslīd pa durvīm, likdams vēlāk krēslā sevi pasaukt.

Abi ar Janci turam karogu un gaidam krēslu. Nav ilgi jāgaida. Pagalmā vēl noskan mātes balss: „Puikas!"

Viss klusu. Pāri visam slīgst nakts miers un viegla migla. Pēc mirkļa vectēvs ir klāt, un mēs visi trīs nesam garo kārti istabas galā, kur vectēvs jau izracis dziļu bedri. Mūsu darbs sokas, un pēc nepilnas pusstundas karoga masts paceļas pāri jumta šķorei, varbūt pāri arī līkajam bērzam — tik liels mums tas liekas. Piestiprinu karogu un velku to mastā. Vectēvs noņem cepuri. Viņa baltie mati lēni plīvo rudens vēsmā, bet augstu pār mums pret spožām zvaigznēm plandas karogs...

„Šis karogs ir dāvana tev, tēt", saku es rītā tēvam. Viņš noskūpsta Janci un mani, sacīdams: „Paldies jums, mīļie bērni! Šis ir manas dzīves jaukākais brīdis — jaukākais manā mūžā. Lai šis karogs nes mīlestības un pateicības pilnus sveicienus tautas vienotājam — jūsu Virsvadonim!"

ZIEMASSVĒTKUS GAIDOT

Skaidrīte Vēvere, 621. Turnas mazp. dalībniece.

Iet diena aiz dienas, arvien tuvāk nāk Ziemassvētki. Ai, kā es tos gaidiju, kad maza biju, jo tie sagādāja man bezgala līksmes! Gaidu arī tagad svētkus, tik ar citādu izjūtu. Toreiz es tik daudz kam ticēju. Ticēju, ka Ziemassvētku vecītis apciemo labus bērnus, ticēju arī, ka Rūķu ķēniņš ar savu saimi dzīvo Turnas silā pie Sedas upes, tik vajaga mācēt viņa valsti atrast. Man kādreiz tā gribējās nokļūt šā meža biezoknī un redzēt viņa valstību. Visvairāk mani nomāca ilgas svētvakarā, jo tika stāstīts, ka arī rūķi dedzinot eglīti mežā un viņiem tās esot vēl greznākas kā mums. Kopā ar citiem bērniem pat sarunājām kādreiz ceļot uz šo rūķu mežu, jo bijām dzirdējuši, ka rūķi, ja iemaldoties vientuļi bērni, apveltijot tos svētku veltēm. Bet kad pienāca brīdis iet tos apciemot, tad vakara tumsa likās tik baiga un bija tik patīkami sēdēt siltā istabā. Skaisti appušķota jau mums pašiem bija eglīte. Kad svecītes iedegās, mums vajadzēja dziedāt un deklamēt. Pēc tam mūs apveltija dāvanām. Man vislabāk patīka, ja man uzdāvināja kādu grāmatu.

Iet gadi... Esmu jau beigusi pamatskolu. Dzīvoju mājā un strādāju, cik spēju. Arī tagad tuvojas Ziemassvētki. Kam lai tagad ticu? Pasakām es vairs neticu, bet svētkus tomēr gaidu. Es ticu, ka

Ludzas pilsdrupas
Zīm. A. Proboks, 181. mazp. dal.

tie nesīs mieru un prieku. Atkal no jauna skanēs vārdi: „Kristus ir dzimis!" Kāds spēks šiem vārdiem, kāds svētums šiem svētkiem! Visskaistākais ir svētvakars. Kad vakara tumsa aužas pār mežiem un laukiem, un kad zvaigznes iedegas pie debesīm, tad vienmēr gribas acis vērst uz augšu un meklēt zvaigzni, kas lēkusi viņas senās dienās pār Betlemi. Betlemē dzima cilvēces Pestītājs, kas nesa cilvēkiem mieru, prieku un saticību. Viņš nesa sevī arī visas cilvēces sāpes. Iedomājot to, reizēm pašai kļūst kauns, ka tik grūti ir nest tikai savas sāpes. Tad gribas kļūt citādai — stiprākai, labākai un ar smaidu pārciest nebaltās dienas, kaut gan tas prasa daudz spēka un izturības.

RAŽOJUMU APSKATĒ

Daile Kaucis, 404. Suntažu mazpulka dalībniece.

Šodien ražojumu apskate. Šī lielā diena pienākusi! Sirdī tik viena doma: ražas apskate, ražas apskate! Vai esmu darijusi visu, ko spējusi? Vai varēšu atbildēt uz visiem jautājumiem? Viss tas jaucas kopā ar mierinošu atbildi: gan jau, gan jau, jo apzinos, ka darbā esmu pielikusi visus savus spēkus. Cik lēni iet pulkstenis savu gaitu. Jā, viņam jau nav nekur jāsteidzas. Bet man ... Tomēr, beidzot laiks ir pienācis. Eju uz biedrības namu. Sastopos ar biedriem. Liekas, visu acīs staro prieks par padarīto darbu. Tagad laiks rit strauji. Mēs visi nostājamies ierindā, lai saņemtu mūsu viesi. Braši skan sveiciens, tad visi steidzas pie savām novietnēm. Uztraukuma pilns ir šis brīdis, kad katrs uzrāda savas zināšanas. Bet cik ātri tas paiet! Pēc tam uzruna un kaut kas, kas mums visiem liek noliekt galvas pateicībā. Dāvinājums. Tā ir šautene, kuru mūsu mazpulkam dāvina kāds labvēlis. Sirsnīga pateicība viņam no vadītāja, priekšnieka un mums visiem. Un tad maza pateicība par mūsu darbu. Lai gan visi nav dabūjuši pirmās godalgas, tomēr visu acīs staro prieks un apņemšanās strādāt vēl čaklāk kā līdz šim.

TĒRVETES MAZĶEGUMS

A. Klauss, 329. Tērvetes mazp. priekšnieks.

Organizējot Tērvetes mazpulku rajona nometni 1937. g. vasarā, mazpulku nometnes vadības nozīmētās personas — K. Līnbergs, J. Blūmbergs un T. Rudzrogs griezās pie Tērvetes sanatorijas direktora Puriņa, lai izlūgtos moralisku un varbūt arī materiālu atbalstu no vietējo iestāžu puses nometnes sarīkošanā. Šajā ziņā ļoti lielu pretimnākšanu izrādīja sanatorijas direktors, apsolīdams visādā veidā atbalstīt mazpulku centienus. Vietējā mazpulka vadītāja doma, ka no labajiem piemiņas darbiem (kas pastāv kā mazpulku tradicija) Tērvetē būtu vēlams ierīkot piemērotu peldvietu, guva ievērību un sanatorijas direktors apsolija no savas puses ziedot daļu būvmateriāla — cementu un granti. Ierosinājumu realizēt pilnvaroja K. Līnbergu, kas pieaicināja lietpratēju un saņēma arī nometnes dienās palīgus — nometnes dalībniekus. Rūpīgi apsverot vietējos apstākļus, par peldvietai noderīgāko vietu izraudzija Tērvetes upes līci pie Priednieku mājām, kur ūdens vistīrāks. Pēc vienošanās ar zemes īpašnieku varēja stāties pie darba. Tā kā Tērvetes upīte izraudzītā vietā un citur ir ļoti sekla, tad peldvietu bija iespējams ierīkot, upes ūdens līmeni paceļot, izbūvējot šķērsām pār upīti cementa aizsprostu. Sprosta būvmetu izstrādāja K. Līnbergs, bet tehniskos darbus vadija vietējais mūrnieks. Pēdējais stājās pie sprosta pamatu sagatavošanas, lai ar nometnes dalībniekiem 3 dienu laikā veiktu sprosta cementēšanas darbus, kā arī

upes gultnes iztīrīšanu. Pēc cītīga darba īpašās būvbedrēs izveidoja aizsprosta pamatu un virs tā arī zivju un ūdens ceļu. Pēc nedēļas jau upes gultni varēja piepildīt ar ūdeni nepacietīgajiem peldētājiem. Sprostu nodrošināja pret izskalojumu ar akmeņu krāvumu. Pār aizsprostu radās jauns ūdens kritums. Nometnes vadība un dalībnieki jauno peldvietu vienojās nosaukt par Tērvetes Mazķegumu. Tā kā Tērvete ir ļoti strauja, tad bija paredzēts sprosta tālākais izveidojums nodrošināšanai plūdu gadījumā no izskalošanas. Dambja virsējo daļu dziļi abos krastos izbūvēja šovasar Tērvetes mazpulks ar saviem līdzekļiem un darba spēku. Dambja virsdaļā ierīkoja kolonveidīgu saules pulksteni, ko peldētāji varētu izlietot laika noteikšanai ar uzrakstu:
„Saule, gaiss un ūdens
Še katru spirdzina."

Tērvetes Mazķegumu vietējie iedzīvotāji un turisti ļoti iecienījuši, tā kā tajā vasaras tveicē atrod spirdzinājumu vairāki simti cilvēku dienā.

Zīm. I. Krūmiņš
49. Beļavas mazp. dalībn.

Divdesmit gadi — divdesmit sveces

Mazpulku velte — Vasts Prezidentam.

Latvijas valsts 20 gadu neatkarības svētku gadijumā š. g. 17. novembrī Rīgas pilī pie Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** ieradās mazpulku pārstāvji kopā ar LLK delegāciju priekšsēdētāja R. Dzērves vadībā un pasniedza mazpulku velti — māksliniecisku kokgriezumā 1 metru augstu 20 zaru svečturi un ādas pergamentu ar šādu tekstu:

Augsti godājamais Prezidenta kungs!

Divdesmitais nu jau ir piepildijies gads, kopš mūsu tauta nokratijusi no savām rokām svešu kungu garīgās un materiālās

A. god. Valsts un Ministru Prezidentam Dr. Kārlim Ulmaņa kungam Latvijas mazpulki Latvijas divdesmit gadu neatkarības svētkos 1938. g. 18. nov.

Mazpulku dzīve

nebrīvības grūti saraujamās važas, lai varētu augsti pacelt to sarkanbaltsarkano karogu, kuru tā bija glabājusi pie savas sirds kā labākas nākotnes un sava stipruma mūžīgo simbolu.

1918. gada 18. novembrī Jūs bijāt tas, kas pirmais skaļā balsī izrunājāt Latvijas svēto vārdu, un, Jūsu aicināta, cēlās tauta, lai ietu cīņā par savu neatkarību, taisnību un godu.

Mazpulku jaunatnei, kura nav šo lielo dienu lieciniece, mūsu brīvības cīņu laiks un dzīvo un kritušo varoņu uzvaras staro pretim leģendarā gaismā.

Tas stiprina baltzaļo karogu nesējus tēvuzemes mīlestībā un nacionālā pašapziņā.

Tas rāda mums, cik lieli upuri ir nesti, lai mūsu mīļā Latvija kļūtu nacionāla, vienota un stipra.

Šos upurus mēs solamies nekad neaizmirst. Mēs solamies sargāt varoņu svēto, mums atstāto mantojumu, ikviens krietni un apzinīgi pildot savu pienākumu un ciešās rindās stājoties ap savas tēvuzemes karogu tad, ja nāktu kādreiz laiks lemešus pārkalt zobenos.

Apzinoties, ka Jūsu domas un darbi, augsti godājamais Prezidenta kungs, ir mūsu tautai un jaunatnei rādijuši īsto ceļu baltās un nebaltās dienās, mazpulku saime pazemīgi lūdz Jūs pieņemt šo balvu — tautisko svečturi, kura gaisma lai Jums un Jūsu nacionalai valdībai liecina, ka mūsu sirdis degs Latvijai un brīvībai tikpat spoži, cik spoži degs liesmas šai mūsu piemiņas, uzticības un draudzības redzamā zīmē.

Augsim Latvijai!

Latvijas mazpulku vadītāju un dalībnieku pārstāvji bija: LLK mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis, ideoloģijas un propagandas nozares vadītājs A. Lūsis, mazpulku nozares vad. pal. agr. A. Eglītis, no Vidzemes — 152. Mārcienas un 824. II Rīgas valsts ģimnazijas mazpulka līdumniece I. Legzda, no Latgales — 198. Vanagu mazpulka līdumnieks

Br. Čivkulis, no Kurzemes — 217. Pampaļu mazpulka diženais V. Vārpiņš, no Zemgales — 967. Dārtas mazpulka dalībniece Sk. Kriņģelis un no Rīgas — 403. Jāņavārtu mazpulka mazajais I. Niedrītis.

Svečturi pasniedzot Valsts Prezidentam *Kārlim Ulmanim*, mazajais I. Niedrītis teica šādu uzrunu:

Augsti godājamais Valsts Prezidenta kungs, — mūsu Virsvadoni!

Mēs nākam no visas Latvijas, no Vidzemes, Kurzemes, Zemgales, Latgales un galvas pilsētas Rīgas sveikt Jūs un Jūsu nacionalo valdību lielos valsts svētkos.

Mēs pārstāvam visas mazpulku dalībnieku kārtas — sākot ar mazpulku mazajiem un beidzot ar mazpulku līdumniekiem.

Šim svečturim, kuru lūdzam pieņemt kā mūsu draudzības un uzticības simbolu, ir divdesmit sveces — tās rāda divdesmit gadus, ko esam laimīgi pavadījuši savā neatkarīgā valstī.

Ikviens mūsu valsts apgabals un arī galvas pilsēta Rīga devusi četras sveces, lai liecinātu, ka visi mazpulku dalībnieki visos Latvijas novados šai lielā un svinīgā dienā atceras Jūs un varoņus, kas likuši drošus pamatus mūsu tautas un valsts labklājībai un mūžībai.

Prezidents veltija mazajam apsveicējam siltus pateicības vārdus un izteica atzinību visai mazpulku dalībnieku saimei par svētku velti.

Kaimiņu zemju jaunatne sveic Latvijas mazpulkus.

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa, sakarā ar mūsu valsts 20 gadu pastāvēšanas svētkiem, saņēmusi vairākus apsveikumus.

Lietuvas mazpulku vadība un vadītājs — Zemkopības departamenta direktors agr. Vl. Tiškus sveic Latvijas mazpulkus ar telegramu, novēlot sekmēm bagātu nākošo darba posmu.

Lugu mazpulks (latviešu) Igaunijā arī sveic telegrafiski tautiešus dzimtenē.

Vismantu kolonijas latvieši Lietuvā savā apsveikumā, starp citu, raksta: „Mēs, Vismantu kolonijas latvieši un brāļu — lietuviešu organizacijas priecājamies par Latvijas mazpulkiem, par brīvo Latvijas valsti un viņas Vadoni. Novēlam vislabākās sekmes un laimi Jums nākotnē un lūdzam nodot mūsu sveicienus visiem Latvijas mazpulku vadītājiem un dalībniekiem. Saules mūžu Latvijai!" Rakstu parakstijuši septiņu organizāciju pārstāvji — valdes locekļi.

18 pāri cimdu viena gada laikā.

387. Palsmanes mazpulks š. g. 4. decembrī rīkoja gadskārtējo darbu apskati, kurā šogad sevišķi izcēlās meitenes — cimdu adītājas. Sevišķu skatītāju ievērību guva V. Apse ar 18 pāriem cimdu, kas noadīti viena gada laikā no pag. gada darbu apskates. Dalībniece M. Jansone bija izstādijusi 16 pāru un lielu izšūtu paklāju. Abas dalībnieces saņēma pirmās godalgas. Arī daudzām citām dalībniecēm bija 15—8 pāri cimdu. Lielā cimdu bagātība šinī apvidū izskaidrojama ar to, ka Palsmanes skolu skolotāji — mazpulku vadītāji pag. gadā pasludinājuši balvu — rokas pulksteni tai meitenei, kura gada laikā būs čaklākā adītāja. To izpelnijās šogad V. Apse. Visi izstādītie cimdi bija adīti ar latviskiem rakstiem.

Pēc apskates svinīgo solijumu nodeva 60 dalībnieki. Solijumu pieņēma un dalībniekus apsveica darba svētkos LLK mazpulku nozares vadītājs agr. K. Ķirsis. Pavisam apskatē piešķīra 16 pirmās godalgas.

2. Umpārtes mazpulka ražojumu apskate un svinīgā solijuma svētki š. g. 27. novembrī pulcināja mazpulka dalībniekus kopā ar vecākiem un bij. dalībniekiem, jo mazpulkā viesojās 2. Umpārtes mazpulka līdzdibinātājs LLK mazpulku noz. vad. agr. K. Ķirsis. Bij. dalībnieki, tagad jau daudzi beiguši kara dienestu un palikuši krietni saimnieki savās mājās, pakavējās kopējās pārrunās ar nozares vadītāju par mazpulka pirmām darba gaitām 1930. un 1931. gadā. Bij. mazpulka valdes loceklis J. Paegle tagad darbojas kā mazpulka vadītāja palīgs. Mazpulka diženais M. Kaspars iestājies laulībā ar līdumnieci M. Sirsniņu un tagad savas ģimenes vi-

Daugavas novada mazpulku dalībnieki sedlinieku kursos Rīgā, Baznīcas ielā 4a rokdarbu darbnīcās

Slēpotāju izbraukums uz Ērgļiem

dū jau audzē jauno mantinieku — dēlu. Abi centīgi saimnieko M. Kaspara tēva saimniecībā. Mazpulka darbības svētīgais iespaids vērojams jau apkārtnes sabiedriskā un saimnieciskā dzīvē. Labas sekmes turpmāk!

Slēpošanas sports — veselība un atpūta. Pagājušā ziemā mazpulku mītnē — Saules dārzā notika slēpošanas kursi mazpulku dalībniekiem. Kursus beidza 30 Rīgas pilsētas novada mazpulku dalībnieki, izturēdami arī pārbaudījumus, tā iegūstot tiesības apmācīt slēpošanā sava mazpulka dalībniekus.

Kursos kā apmācītāji darbojās slēpoš. instr. A. Motmillers un aizsargu sporta instr. E. Pubulis. Par pirmo palīdzību nelaimes gadījumos norādījumus deva aizsargu ārsts Dr. R. Pavasars.

Kursu teoretiskā daļā ietilpa: slēpju nozīme un vēsture, slēpes, saites, nūjas, apavi un apģērbs, slēpju ziešana, kopšana, ziedes, slēpošanas teorija, higiēna un pirmā palīdzība.

Praktiskā daļā: ierinda, soļošana bez nūjām, skriešana bez nūjām, pagriezieni (vēdekļveidīgie), pagriezieni slēpojot, norvegu solis, nolaišanās no kalna, somu solis, sacensību organizēšana un vadīšana.

Kursu laikā notika arī izbrauciens uz Ropažiem un uz Ērgļiem, kur izbraukuma dalībniekus ļoti sirsnīgi uzņēma vietējais 121. Ērgļu mazpulks. Izbraukuma laikā notika slēpošanas sacensības zēniem — 2 km distancē, kurā piedalījās 19 dalībnieki. 121. Ērgļu mazpulka dalībnieces bija klājušas galdu un rūpējās par tēju un maizītēm, kuras pēc iepazīšanās ar varenajiem Ērgļu kalniem, lejām un sacensībām ļoti garšoja. Šķiršanās bija ļoti sirsnīga, kas izpaudās runās un vēlējumos vēlreiz tikties.

Slēpošanas kursa beigu pārbaudījumi noslēdzās ar kopēju, 838. Viļa Olava mazpulka dalībnieču klātu galdu, dziesmām, rotaļām un tautiskām dejām.

Dalībnieki šķīrās apziņā, ka ieguvuši vērtīgas zināšanas, jo slēpošana bez praktiskas nozīmes stiprina veselību, dod prieku un māca mīlēt mūsu krāšņo un mīļo dzimteni.

Arī šogad paredzēti šādi slēpošanas kursi, tāpēc dalībniekiem jau par tiem laikus jāpadomā un jāpagatavo vai jāiegādājas slēpes.

Uz redzēšanos Saules dārzā!

Otrā kopējā ražojumu apskate Jelgavā. Jelgavas pilsētas rajona mazpulki sarīkoja š. g. 27. novembrī Hercoga Pētera ģimnazijā kopēju ražojumu apskati, kurā ar izstādījumiem piedalījās 275 mazpulku dalībnieki.

Ražojumu apskatē ieradās LLK mazpulku noz. vad. agr. K. Ķirsis. Mazpulku nozares vadītājs, atklādams izstādi, norādija, ka ar katru gadu mazpulku darbs iet plašumā un dziļumā. Mazpulkus sveica Hercoga Pētera ģimnazijas direktors Lukstiņš, tautskolu inspektors J. Gregors un Jelgavas pilsētas valdes skolu nodaļas vadītājs P. Bendrups. Mazpulku Virsvadonim nosūtija apsveikuma telegrammu.

Ražojumu apskate labi organizēta un vērtīgie izstādījumi iepriecināja katru apmeklētāju. Daudz vērtīgu rokdarbu, konservu, cepumu, audumu un amatniecības izstrādājumu un dažādās kolekcijas liecināja, ka mazpulku dalībnieki draudzīgā sacensībā veic lielu darbu. Ievērību pelnija 726. Annas mazpulka kolektīvie darbi un 432. Skolotāju instituta mazpulka gāzu un bumbu drošās patvertnes modelis līdz ar daudzajām tabulām, kas nepārprotami rādija, kā izturēties lidmašinu uzbrukuma laikā. Netrūka arī garžīgās Kurzemes skābās putras ar zirņiem un karašām.

Vakarā notika svinīgais godalgošanas akts, kurā mazpulku ideoloģijas un propagandas noz. vad. A. Lūsis sirsnīgos vārdos norādija uz lielo darbu, ko jaunatne var veikt, sekodama sava Virsvadoņa un tautas Vadoņa Dr. **K. Ulmaņa** norādījumiem. Daudzi dalībnieki izpelnijās vērtīgas godalgas. Svinīgo aktu slēdzot, Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis pateicās visiem labvēļiem un aicināja sumināt tautas Vadoni **K. Ulmani**, Kara ministru ģenerāli **J. Balodi** un valdību.

Vakarā sekoja priekšnesumi un tautiskās dejas un rotaļas.

334. Bērzmuižas mazpulks ražojumu apskati rīkoja š. g. 13. novembrī Bērzmuižas pamatskolā. Kā sacensības kultūru mazpulks šogad audzēja sīpolus, kas vienam otram dalībniekam deva ļoti labu ražu. Sīpolus mazpulks nodos 3. Jelgavas kājnieku pulkam.

Mazpulku priekšnieku un saimes vecāko kursi. Iecavas rajona mazpulku priekšnieku un saimes vecāko kursi notiks 1939. gada 4. un 5. janvārī Iecavas pamatskolā. Kursu programa sastādīta ļoti rūpīgi. Kursu priekšnieks Iecavas mazpulku rajona vecākais A. Dauksis. Kursus noslēgs ar kopēju svētku egļiti, ko gatavos 70. Iecavas mazpulks.

3. Lubānas-Zvidzienas mazpulks 26. nov. sarīkoja ražojumu apskati. Pēc skaita šī bija astotā apskate. Sava darba augļus rādija 24 dalībnieki. Katras saimes dalībnieki savus ražojumus bija izstādijuši kopīgi — pēc savas gaumes dekorētā novietnē. Vecākie dalībnieki izstādija Rubina vasaras kviešus, Vairoga miežus, Uzvaras auzas, linus un Tērauda rudzus, bet jaunākie sakņkopības ražojumus. Bez lauk- un sakņkopības ražojumiem dalībnieki bija izstādijuši skaistus rokdarbus un kultūraugu slimību un stiebraugu kolekcijas. Apskatei sekoja referats: „Kas dzīvi skaistu un vērtīgu dara".

Paziņojumi

● **Mēnešraksts «Mazpulks» — ir visu Latvijas mazpulku oficiozs, kura norādījumi jāizpilda katram mazpulka vadītājam (ai), tāpat katram mazpulka dalībniekam un dalībniecei.**

● Katram mazpulka vadītājam 1939. g. piesūtīs mēnešraksta „Mazpulks" brīveksemplāru, kas paliek vadītāja personīgā īpašumā, ja vadītājs rūpēsies, lai mazpulks savai bibliotekai „Mazpulku" abonētu.

● Mazpulku vadītāju palīgiem brīveksemplarus piesūtīs tikai tanīs gadījumos, ja palīgs darbojas citā skolā vai citā rajonā un ja mazpulka vadītājs iesūtis rakstisku pieprasījumu, uzdodot palīga pasta adresi LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai Jelgavā, Viestura piemiņas pilī līdz 1939. g. 10. janvarim.

● **Mēnešraksta »Mazpulks« abonēšana ir obligatoriska katram mazpulka dalībniekam,** izņemot gadījumus, ja vienā mājā vai ģimenē ir vairāki dalībnieki. Apskatēs un sacensībās godalgos tikai tos dalībniekus, kas abonējuši un lasījuši mēnešrakstu „Mazpulks".

● Katram mazpulkam jāabonē vismaz viens „Mazpulka" un viens „Vadītāja" eksemplars mazpulka bibliotekai.

● 1938. g. „Mazpulka" iesiešanai LLK rakstu apgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī ir dabūjami cieti vāki ar zīmējumu par Ls 1,20.

● Lai neceltos pārpratumi un sarežģījumi mēnešraksta saņemšanā un maksājumu kārtošanā, „Mazpulka" ekspedicija lūdz ievērot un izpildīt šādus aizrādījumus:

1) Nekavējoties paziņot „Mazpulka" ekspedicijai, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī (ne vēlāk kā līdz 1939. g. 10. janvarim) mazpulka dalībnieku adreses, kam piesūtīt mēnešrakstu „Mazpulks" 1939. gadā. Ja adreses netiks paziņotas, tad pārtrauksim „Mazpulka" brīveksemplara un pārējās mazpulku literaturas izsūtīšanu. Mazpulku vadītājiem mēnešrakstu piesūtam bez atsevišķas pieteikšanas, tapēc abonentu saraksts vadītāja eksemplars nav jāieved.

2) Pasūtījumu izdarot, jāuzrāda skaidras adreses, neaizmirstot nekādā ziņā pasta nodaļu, caur kuru saņem pastu. Visi gada sākumā pieteiktie abonenti tiek uzskatīti un iegrāmatoti kā gada abonenti. Otrā pusgada sākumā nav no jauna jāziņo visi dalībnieku vārdi, bet tikai tie, kas no jauna mēnešrakstu pasūta vai abonēšanu atsauc.

Abonementu var atsaukt vai no jauna pieteikt tikai gada sākumā un 1. julijā — otrā pusgada sākumā, citā laikā abonentu maiņas neievēro.

3) Abonenti, kas maksā par mēnešrakstu, pieteicami ar atsevišķu sarakstu, bet varbūtējie trūcīgie abonenti, kas paši nespēj samaksāt un par kuriem, cik paredzams, maksās Kulturas fonds — atkal ar atsevišķu. Trūcīgie dalībnieki jāpieteic **noteikti līdz 1939. g. 10. janvarim. Vēlākus pieteikumus nevarēs ievērot.**

Ja mazpulka vadītājs visus pasūtītos eksemplarus saņem uz sava vārda un izdala abonentiem, tad saraksts ar abonentu vārdiem un adresēm nav jāiesūta (maksas abonentiem). Trūcīgo abonentu saraksti visos gadījumos jāiesūta, atzīmējot pilnu vārdu un adresi.

4) Abonentiem nauda par I. pusgadu Ls 1, — jānomaksā līdz 1939. g. 10. janvarim, par II. pusgadu Ls 1,— līdz 1939. g. 10. jūlijam.

5) Gada sākumā lai ikviens mazpulka dalībnieks izšķiras, kā viņš vēlas mēnešrakstu saņemt: a) no mazpulka vadītāja, kam tad izsūtīs kopēji, b) saņemt savā skolā, c) saņemt savā dzīves vietā, t. i. mājā. Izvēlēto adresi lūdzam paturēt visu gadu un nemainīt, kā, dažkārt tagad — gada sākumā uz skolu, vasaru uz mājām, rudeni atkal uz skolu, citreiz vadītājam u. t. t.

Tik bieža adresu maiņa pārāk apgrūtina mēnešraksta ekspediciju un tā nevar atbildēt par kārtīgu mēnešraksta saņemšanu.

Ja dalībnieks maina dzīves vietu, tad ekspedicija viņa adresi pārmaiņa vienmēr, tikai, adresi mainot, noteikti jāziņo vecā adrese, pēc kuras līdz šim mēnešraksts piesūtīts un uz kādu vēlas turpmāk saņemt.

6) Mazpulku dalībnieki neviens lai nesūta naudu atsevišķi, bet nomaksā visu ar vadītāja starpniecību, jo tikai mazpulka vadītājs ir atbildīgs par visiem mazpulka maksājumiem.

7) Mazpulka vadītājam nevajaga ziņot ekspedicijai, cik katrs mazpulka dalībnieks iemaksājis, jo tam nozīme tikai pašu grāmatvedībā

8) Abonentu vārdi un pasūtamā literatura nav jāziņo divreiz, kā to daži dara (vienreiz ar pasūtījumu un otrreiz — naudu iesūtot), jo tas rada ekspedicijai pārpratumus.

9) Iesūtot tikai abonēšanas maksu, jāraksta: „Abonēšanas maksa par pasūtīto mēnešrakstu „Mazpulks" 1939. g. Vecus parādus maksājot, uzrakstīt — „Agrākā parāda nomaksai".

10) Iesūtot naudu par mazpulku literaturu, noteikti jāatzīmē, vai literatura jau saņemta, vai tā no jauna jāsūta.

11) Iesūtot kopā mēnešraksta abonēšanas maksu, naudu par mazpulka literaturu un vecu parādu nomaksu, naudas pārveduma otrā pusē jāuzraksta, cik naudas katrai vajadzībai domāts.

12) Mazpulkiem, kuriem skaitas vēl 1938. g. parāds, tas jānokārto līdz 1938. g. 31. decembrim.

13) Katrā rakstā vai naudas pārvedumā noteikti jāuzraksta mazpulka numurs un nosaukums.

14) Mazpulku saimēm (nodaļām), kuras nodibinatas pie mazpulkiem (atsevišķās skolās), izdarot pasūtījumus, katrā ziņā jāuzrāda tā mazpulka nosaukums un numurs, pie kura tā skaitās.

15) Mēnešraksta un mazpulku literaturas pasūtījumus bez vadītāja paraksta atstāsim bez ievērības.

● **Visi maksājumi par mēnešraksta abonēšanu un mazpulku literaturu turpmāk iemaksājami LLK Rakstu apgāda tekošā rēķinā pastā 6056.**

● Aizrādam, ka 1938. g. beigās vai 1939. g. sākumā, bet ne vēlāk kā 1939. g. 15. janvarī, mazpulka revizijas komisijai, saskaņā ar iekārtas un darbības noteikumu 68. §, mazpulka vadītāja klātbūtnē jāpārbauda mazpulka grāmatvedība, darbvedība, mazpulka valdes darbība, mazpulka kases un inventāra stāvoklis, ierakstot revizijas protokolu mazpulka protokolu grāmatā un ziņojot par to gada sapulcē.

Mazpulka valdē un revizijas komisijā var ievēlēt tikai pilntiesīgus dalībniekus (12 g. v.).

Par valdes locekļiem ievēlami tie dalībnieki, kuri darbojušies kā sekmīgi saimju vecākie. Par mazpulka priekšnieku ievēlams tikai tāds dalībnieks, kurš jau ir bijis par valdes locekli.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās 3 eks. ziņojumu veidlapas par 1938. gada darbību lūdzam izpildīt un **2 eks. iesūtīt sava novada mazpulku inspektoram noteikti līdz 1939. g. 1. februarim.** Trešais eksemplars izpildams un atstājams mazpulka aktīs.

● Atgādinam vēl reiz, ka **mazpulku dalībnieku apliecības izsniedzamas visiem dalībniekiem līdz š. g. 31. decembrim.** Ģimetnes apliecībās nav obligatoriskas.

● Atgādinam, ka **cigoriņu nodošana** K. M. Intendantūras galvenai pārtikas noliktavai **pasteidzināma,** neatliekot uz pēdējām dienām.

● Visiem **ilgstošo pieccīņu dalībniekiem,** lai tie sekmīgāk varētu veikt savus darba uzdevumus, **vismaz divas reizes gadā ir jāapmeklē sava rajona agronoms,** ar kuru jāpārrunā iesāktie un turpmāk veicamie darbi un pēc agronoma norādījumiem arī citi LLK darbinieki specialu jautājumu noskaidrošanai.

● Atgādinam visiem dalībniekiem, ka **sasveicināšanās savā starpā un ar vadītājiem ir obligatoriska,** vienalga vai formas tērpā ejot vai arī tikai mazpulku nozīmi — četrlapu āboliņu nesot.

● Atgādinam, ka **augu slimību vākšanas sacensības materiāli jāiesūta** LLK mazpulku nozarei, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī **noteikti līdz š. g. 31. decembrim.**

● Atgādinam, ka **1938. g. darbības pārskati nekavējoties jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram,** neatkarīgi no tā, vai apskate notikusi vai ne, atstājot neizpildītu aili par piešķirtām godalgām. Mazpulku dalībniekiem, kuri audzējuši cukurbietes, cigoriņus vai citus augus, par kuriem vēl nebūtu nauda saņemta, grāmatvedība jānoslēdz jau pirms ražojumu apskates, aprēķinot caurmērā netīrumu un zuduma procentu, tāpat arī vidējo cenu par kilogramu pēc iepriekšējo gadu novērojumiem un iepriekš izsludinātām cenām. Šie paši vidējie dati ierakstami arī 1938. g. darbības pārskata veidlapā.

● LLK rakstu apgādā dabūjama **mazpulka dalībnieka personīgā grāmatvedība par Ls 0.10,** kas saskaņā ar 7. (21.) apkārtrakstu vadītājiem dažiem dalībniekiem 1939. gadā obligatoriska, pārējiem vēlama un ieteicama.

Mazpulka dalībnieka vadonis putnkopībā. 1. gads — Ls 0.50

● 370. Lašu I mazpulks apvienots ar 696. Eglaines mazpulku, nosaucot jauno mazpulku par **370. Lašu mazpulku,** 725. Valgundes II mazpulks pārdēvēts par **725. Valgundes-Krasta mazpulku.**

● Pēdējā mēnesī apstiprināts un ieskaitīts pagaidreģistrā jauns mazpulks: **1114. Rīgas-Viestura.**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Jāņīša un Līžuka priecīgie svētki

ART. VILKS.

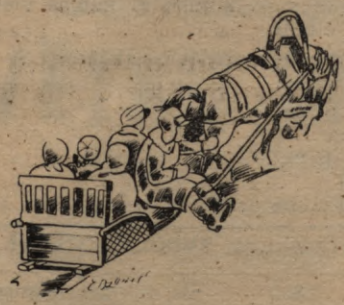

1

Ceļš svētvakarā kalnā veicams —
Tas tikums Janča mājā teicams.
Mirdz gaišā priekā visiem sejas,
Skumst tikai viens — kas valkā slejas.

2

Stāv ceļa malā tētiņš vārgs,
Kam plecos caurais darba svārks.
Viņš lūdzas: „Tikai mazuliet
Jel, labie ļaudis, pavediet".

3

Kas ubagu ies ievērot,
Un tādam savu vietu dot?
Bet Jancis, sirmo galvu cienot —
Pats ceļu paveic kājām skrienot.

4

Pie durvīm, dievnamā kas ved,
Jau atkal tas pats ubags sēd.
Kaut rīt no mātes jālienē —
Met Līžuks latu cepurē.

5

Dedz mājā bērni gaišu sveci,
Un gaida Ziemassvētku veci,
Drīz brīnumā tie acis pleš,
Jo ienācējs tiem nava svešs.

6

„Labvakar, bērni, esmu klāt,
Jums labo sirdi atmaksāt." —
Un maiss — kam, šķiet, nemaz nav gala,
Bezgala bagātīgas balvas dala.

Saturs

	Lpp.
„Pašu zemei — pašu arājs", teica Prezidents	530
Gods Dievam augstībā. A. L.	532
Kristus un bagātais jauneklis. A. Lūsis	533
Sengaidiju, nu atnāca tie bagāti Ziemassvētki. Jēkabs Stumbris	538
Vecā galdnieka Ziemassvētki B. Radziņš	540
Padomāsim par Ziemassvētku dāvanām. Agr. Fr. Duksis	544
Ziemassvētki tuvojas. Roberts Banka	545
Viena nedēļa Zviedrijas laukos. Velta Blumberga	546
Jaunie saimnieki vairs nebūs tālumnieki. Agr. K. Ķirsis	550
Kur īsti tie paliek? Ad. Eglītis	554
Praktiski norādījumi dziju krāsošanas sacensībām L. Liepiņa	556
Kas jādara Ziemassvētku brīvlaikā. Agr K. Ķirsis	558
Kā aizsargāties no ķīmiskām kaujas vielām. K. Pelēķis	560
Turpināsim tautas tradiciju vākšanu. A. Kasandris	562
Šachs. R. Švarcs	564
Pašu darbs	566
Mazpulku dzīve	568
Paziņojumi	571
Jāņiša un Līžuka priecīgie svētki. Art. Vilks	573

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**

A./S. „ROTA" Jelgavas nod. Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 2855 Šis numurs iespiests 34.000

PREMIJAS MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

Katrs var iegūt velosipedu!

Katram mazpulka dalībniekam, kas savāks 3 gada abonentus resp. iemaksās „Sētā un Druvā" abonēšanai Ls 15.— („Sētā un Druvā" abonements 1939. gadā maksā Ls 5.—, pusgadā Ls 2.50) **piešķirsim šī žurnāla gada abonementu par brīvu. Mazpulku dalībnieki, kas savāks 10 un vairāk gada abonentus, bez tam vēl kā premiju saņems: par 10 abonentiem balvu Ls 3.— vērtībā (somu nazi) par 20 „ balvu Ls 5.— „ (somu nazi) bet par 100 un vairāk abonentiem — VELOSIPEDU**

Abonēšanas naudu var iemaksāt LLK Rakstu apgādā Jelgavā, Viestura piemiņas pilī; Rīgā, Baznīcas ielā № 4-a vai arī LLK Rakstu apgāda tek. rēķ. pastā 6056.

„Sētā un Druvā" redakcija.

DARDOŠANA VAIRUMĀ: RĪGĀ • SKĀRŅU ielā 9 tālr 22045 • MARIJAS ielā 2 tālr 34346

Iepērkot Ziemassvētku dāvanas,

apmeklējiet

Armijas ekonomiskā veikala

SVĒTKU DĀVANU STENDUS

Rīgā, Audēju ielā 16, ieeja no Vaļņu ielas

:: Veikala telefona centrāle 3577 ::

Vairumā un mazumā:

Bērnu rotaļlietas.
Trauki, kristals, keramika.
Mājturības piederumi.
Galanterijas un modes preces.
Gatavi kungu un skolēnu apģērbi.
Manufaktūra, vietējā un ārzemju.
Paklāji, celiņi, logu aizkari.
Apavi dāmām, kungiem un bērniem.
Kungu cepures.

Vairumā un mazumā:

Eglišu izrotājumi.
Saldumi, rieksti, svētku cepumi.
Delikateses un augļi.
Pārtikas un tabakas preces.
Putni, zivis un saknes.
Pasūtijumi svētku galdam:
silti un auksti ēdieni,
cepumi un tortes ar un bez
servēšanas veikala traukos.

Vīnu nodaļa

Nodaļa Rīgā, Brīvības bulvārī Nr. 3.

Telefoni 3051 un 27139.

Sporta piederumi. Dāmu un kungu veļa, zeķes, cimdi. Gatavi dāmu dienas un vakara tērpi, mēteļi, rokas somiņas. Bižuterija un mākslīgas puķes. Bērnu un skolnieču apģērbi. Parfimerija, vietējā un ārzemju. Valsts odekolons.

Nodaļas: Daugavpilī, Liepājā, Rēzeknē.

Saki Tavam tēvam,
ka Tava karstākā
vēlēšanās ir
„Omega' slidas!

A/S „OMEGA"

Rīgā, Elizabetes ielā Nr. 55.

DŽON BLEK

Tinte
Baltā lime
Ogļu papīrs

vislabākie

AKC. SAB. J. A. KUKURS

RĪGĀ · A/PĀZIJAS BULVARĪ 10 · MARIJAS IELĀ 12/

ZIEMAS SVĒTKU DĀVANAS

kā: somas, portfeļus, naudas makus, šūtas kurpes, visus formas tērpu,

medību un sporta piederumus

vingrošanas kurpes, kāju un volēja bumbas, jostas, nozīmes u. t. t. u. t. t.
piedāvā vislielākā izvēlē

A./S. A. RATFELDERS

RĪGĀ, KAĻĶU IELĀ Nr. 11

Vairumā Pasūtijumus izpildam arī pa pastu. **Mazumā**

Pūšamo un stigu muzikas instrumenti

dažādiem orķestriem. :-: Ermoņikas,
citari un visi citi muzikas instrumenti.

Mazpulkiem nolaide.

Izlabojam visāda veida muzikas instrumentus.

Elektriskie apgaismošanas ķermeņi.

A. R. Ieviņš

Rīgā, Elizabetes ielā Nr. 22, (pie Marijas ielas)

Jelgavas
krājaizdevu
sabiedrība

Jelgavā, Akademijas ielā 2, savā namā.
Tel. 175.

◆

Šokolāde
Goeggingeram
sirdslieta, katrs
to izjūt un prasa
Goeggingera šokolādi

Vecas šūnas un bišu vasku pērk

no lauksaimniekiem - biškopjiem Latvijas Lauksaimniecības kameras biškopības piederumu apgāde Rīgā, maksājot par vasku šādas cenas:

par vecām šūnām, pēc to labuma **no Ls 1.— līdz Ls 2.— par kg**
par **īstu tīru izspiestu vasku — Ls 5.50 par kg**

Maina mākslīgas šūnas pret vasku un vecām šūnām; piemaksa par mākslīgo šūnu izgatavošanu ziemas periodā, no 1. VIII. līdz 14. V. ir mazāka, bet vasaras periodā, no 16. V. līdz 31. VII. dārgāka

Pērk īstu bišu medu katrā vairumā

Dzelzceļa sūtijumi LLK biškopības piederumu apgādam jāadresē uz Rīgas Preču staciju ar piegādi

Tuvākas ziņas LLK biškopības piederumu apgādā, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālr. 27845 un pie LLK darbiniekiem

Latvijas Lauksaimniecības kamera

La 2643

VALSTS BIBLIOTĒKA

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

JURA IRBES metalla pogu fabrika

Rīgā, Cēsu ielā Nr. 33, tālrunis 91325.

IZGATAVO:
Dažādu šķiru metalla pogas formas un civil-apģērbiem. Nozīmes un medaļas.

Veļas pogas „Vaiņags" un „Valida". Diegu pogas „Austra". Matadatas un citus smalkus metalla izstrādājumus.

A. KAULIŅŠ

Bērnu apģērbu tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā 4, pie Centrāltirg. Tālr. 29722
Privatdz. Lāčplēša ielā 70, dz. 1. Tālr. 21541
Pasta tekošs rēķins № 11217
Laipni piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.
Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.
Laipna apkalpošana. Glīts darbs.
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

Piedāvāju no krājuma

medību bises

dažādos izstrādājumos, kā arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

Iznākusi 2. papildinātā izdevumā
Priv. doc. agr. A. ŠMITA

Praktiska rokas grāmata cūkkopjiem

Tā sniedz norādījumus, kas jādara un kā, lai cūkkopība mūsu sētās kļūtu ienesīgāka, lai celtu cūkkopības ražojumu kvalitati un nodrošinātu darbam labus panākumus.

Norādījumus pamato: novērojumi autora cūkkopības praksē; pētījumi Lauksaimn. fakultates saimniecībā; mūsu apstākļiem piemērotas cittautu zinātnieku un cūkkopības praktiķu atziņas.

Grāmatā arī: **Kas jāzina lauksaimniekiem cūkas nododot A/S. »Bekona Eksports«. Cūku audzētavu saraksts.**

Grāmatas cena Ls 1,—

A/S. „Zemnieka Domas"
Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40.

Slēpes no Ls 8.75

Slēpju piederumi
Slēpju zābaki (no Ls 21.50)
Slēpju smērs „Ku Ku"
nodaļas sevišķs pasūtijums. Ls —.25 paciņa

lielā izvēlē

I. M. MĀCĪBAS LĪDZEKĻU NODAĻĀ

Rīgā, Kr. Barona ielā 4

JELGAVAS PATĒRĒTĀJU B-BA

piedāvā

Pārtikas preces

I veikalā Katoļu ielā 41, tālr. 146, II veikalā Uzvaras ielā 7, tālr. 948, III veik. Uzvaras ielā 40, tālr. 586, IV veikalā Katoļu ielā 47. tālr. 257

Lauksaimniecibas piederumus

veikalā, Katoļu ielā 44, tālrunis 566

Labības un āboliņa sēklu tīrītava

turpat, Katoļu ielā 44, **darbojas katru dienu**

V. Ošenieks

Jelgavā — Katoļu ielā 13/15

Bauskā — Tirgus lauk. 14. Tālr. 117

Tālruņi:

Dzelzs un lauks. mašinu nod.	134
Elektrotechniskā nodaļa . . .	658
Manufakturas nodaļa	927
Kolonialpreču nodaļa	928
Grāmatvedība	909

Jelgavas apriņķa

skolotāju kooperatīvs

Jelgavā, Katoļu ielā Nr. 34, tālrunis 306
Tek. rēķini: Latvijas bankā 615, pastā 5017

Visi piederumi **skolām, iestādēm, kantoriem**

Rakstamlietas	Albumi, vāzes
Mācibas līdzekļi	Skolas somas
Zīmēšanas piederumi	Portfeļi
Pildspalvas, rasetnes	Ziemas svētku dāv.

Skolas grāmatas un jaunākā literatūra

La 2643